

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

HISTORIE ČERNOKOSTELECKÉHO PIVOVARU V LETECH 1924 - 1948

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Barbora Slabová

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor D - OV

Vedoucí práce: Mgr. Eva Mušková, Ph. D.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně a s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Plzni 2014

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí své diplomové práce Mgr. Evě Muškové, Ph. D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky a Ing. Milanovi Starcovi za odborné rady a za zapůjčení historických pramenů z archivu pivovarského muzea k historii černokosteleckého pivovaru v letech 1924-1948.

Obsah

1. Úvod.....	6
1. 1 Vymezení cíle a tématu	6
1. 2 Zdůvodnění výběru tématu	6
1. 3 Prameny.....	8
2. Dějiny černokosteleckého pivovarnictví do roku 1924	9
2.1 Černokostelecké panství v rukou pánů ze Smiřic	11
2.2 Černokostelecko pod správou rodu Lichtenštejnů	13
2.3 Založení současného pivovaru	18
2.4 Správa pivovaru ve druhé polovině 19. století.....	19
2.5 Přestavba pivovaru v letech 1893 - 1898	20
2.6 Černokostelecko během 1. světové války	22
3. Černokostelecký pivovar v letech 1924 - 1948.....	23
3. 1 Činnost zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a. s. v období od února do října 1924.....	24
3. 2 Zakoupení pivovaru společností Hostinský pivovar, a. s.	31
3. 3 Správní rok 1924/1925.....	32
3. 4 První valná hromada (31. červenec 1925).....	36
3. 5 Pivovar v letech 1925 - 1930	38
3. 5. 1 Úprava objektu pivovaru a nové technologické zařízení.....	40
3. 5. 2 Personální změny ve správní radě a vyznamenání zaměstnanců	41
3. 5. 3 Odvolání předsedy správní rady pana Josefa Spousty.....	42
3. 5. 4 Období hospodářské krize	45
3. 6 Pivovar v letech 1931 - 1948	46
3. 6. 1 Znárodnění pivovaru v roce 1948.....	49
4. Osudy pivovaru ve druhé polovině 20. století	50
4. 1 Pivovar v 60. a 70. letech	51
4. 2 Vývoj pivovaru v 80. letech	54
4. 3 90. léta a ukončení provozu pivovaru	55
5. Nová éra pivovaru na počátku tisíciletí	57
6. Závěr.....	60
7. Seznam pramenů a literatury	63

8. Seznam příloh.....	65
-----------------------	----

1. Úvod

1. 1 Vymezení cíle a tématu

Tématem této práce je historický vývoj pivovaru v Kostelci nad Černými lesy v letech 1924 - 1948, ovšem jejím cílem není pouze podat objektivní obraz o událostech a osobnostech, které se nemalou měrou zasloužily o to, že se z tohoto podniku stal v té době jeden z nejznámějších a nejvyhlášenějších pivovarů ve Středočeském kraji a že po Černokosteleckém pivu byla v tomto období poptávka v celém širokém okolí. Práce si klade za cíl také připomenout dobu, kdy pivo mělo svou kvalitu a každý pivovar produkoval tento nápoj s vlastní specifickou chutí a vůní, dobu, kdy pivovarnictví bylo ceněným a výnosným řemeslem, vždyť kdysi zisky z pivních várek v naprosté většině případů tvořily největší zisky ze všech hospodářských činností.

Práce není postavena pouze na popisu historie černokosteleckého pivovaru v letech 1924 - 1948, ale pro lepší pochopení souvislostí jsem do práce zařadila také kapitoly vyprávějící o samotných počátcích pivovarského řemesla na Černokostelecku, o původním vrchnostenském pivovaru a o výstavbě současného pivovaru v 19. století, to vše je zároveň doplněno stručnými informacemi o dějinách města Kostelce nad Černými lesy. Pokládala jsem též za důležité, neskončit práci rokem 1948, kdy byl pivovar zestátněn, proto jsem na konec práce připojila kapitoly o osudech pivovaru ve druhé polovině 20. století., které končí rokem 2001, kdy pivovar zakoupila společnost Dej Bůh štěstí s. r. o. a začala se tak psát nová éra kosteleckého pivovaru.

1. 2 Zdůvodnění výběru tématu

Když jsem ještě jako studentka gymnázia v roce 2006 hledala nějakou letní brigádu, nabídl mi můj kamarád, ať se s ním jdu zeptat do místního černokosteleckého pivovaru, kde v tu dobu sháněli výpomoc do řad obsluhy v pohostinství. V tu dobu by mě ani nenapadlo, že by tato brigáda mohla mít nějaké delší trvání, a přestože od té doby uběhlo již osm let, stále do pivovaru

docházím, ale již nejen kvůli brigádám. Lidé, točící se v současnosti kolem pivovaru, včetně obou majitelů, se kterými jsem se zde seznámila, patří dodnes mezi mé dobré přátele, a pokud to tak mohu říci, pivovar se stal mým druhým domovem.

Díky tomuto prostředí a zejména díky Milanovi Starcovi,¹ se mi podařilo více proniknout do tajů výroby piva, prostřednictvím pana Starce jsem se podrobněji seznámila s historií pivovarnictví u nás, a také jsem se zúčastnila několika konferencí a přednášek na téma zbořených a zrekonstruovaných pivovarů, které se uskutečnily přímo v areálu kosteleckého pivovaru. Proto, když jsem se pak měla rozhodnout o tom, na jaké téma budu psát svou diplomovou práci, padla má volba právě na pivovar. Stejně jako u bakalářské práce, která vypráví o životě mého prapradědečka, jenž sloužil v ruských legiích, jsem i v rámci diplomové práce chtěla zpracovat téma, které je pro mě nějakým způsobem zajímavé, téma, které by mě bavilo a mělo kromě historického přínosu pro mě i hodnotu osobní.

O historii černokosteleckého pivovaru jsem měla již před samotným začátkem práce docela slušný přehled, ale konkrétní téma, které mě lákalo nejvíce a které zároveň v takovém rozsahu ještě zpracováno nebylo, bylo období mezi lety 1924 - 1948, kdy se vlastníkem a provozovatelem pivovaru stala akciová společnost Hostinský pivovar v Kostelci nad Černými lesy.

Neskutečně obdivuji práci a zapálení obou současných majitelů.² Na každém kousku pivovarského areálu je vidět jejich nadšení a láska k pivovarskému řemeslu. Ve svém volném čase objíždějí staré pivovary, či pivovarské objekty určené k demolici, a snaží se zachraňovat staré pivovarské technologie a artefakty, na což samozřejmě mnohdy padne nemalá finanční částka. Pro ně je však záchrana jakéhokoliv kusu, otisku nebo náznaku pivovarské technologie natolik významná, že jim to za tu práci, námahu a v neposlední řadě i peníze stojí. Nedělají to ale pro sebe, dělají to především kvůli budoucím generacím, které se tak díky jejich práci budou moci na vlastní oči jednou přesvědčit, že pivo a pivovarnictví byly, jsou a snad i budou pevnou

¹ Současný majitel a společník firmy Dej Bůh štěstí s. r. o., která pivovar v současnosti vlastní. Více viz strana 57.

² Milan Starec a Tomáš Vodochodský. Více viz strana 57 - 58.

součástí naší kultury. Za to jim patří můj neskonalý obdiv a úcta, kterou bych jím touto prací chtěla alespoň částečně projevit.

1. 3 Prameny

Stěžejní část práce, která podává obraz o vývoji pivovaru v letech 1924 - 1948, vychází zejména z pramenů úřední povahy, z knih zápisů schůzí zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a. s. z let 1924 - 1925, z knih zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. z let 1925 - 1930, 1930 - 1935 a 1936 - 1941, dále z různých dokumentů, písemností, fotografií, starých reklamních cedulí, pivních lahvových etiket a novinových inzerátů a reklam. Všechny tyto prameny jsou uloženy v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy. V neposlední řadě se práce opírá o širokou základnu literatury, jejíž opěrné pilíře tvoří publikace pana Milana Kašky, který v 80. letech 20. století působil v černokosteleckém pivovaru na čas jako vedoucí provozu, pana Zbyňka Likovského, Pavla Jákla a Milana Starce, kteří jsou právem považováni jedny z největších odborníků na pivovarskou problematiku v České republice.

2. Dějiny černokosteleckého pivovarnictví do roku 1924

První písemná zmínka o vaření piva v Kostelci nad Černými lesy³ se vztahuje k roku 1489, kdy byla tato obec povýšena českých králem Vladislavem II. Jagellonským na město.⁴ Při této příležitosti obdrželi měšťané na základě listiny vydané 14. března 1489 právo konat trhy,⁵ vyrábět slad,⁶ vařit pivo⁷ a věnovat se řemeslům.⁸ *"...A k tomu aby slady dělali, piva vařiti a také ven prodávati mohli, a také řemesla všelijaká aby dělali též, jakož se v jiných městečkách království našeho Českého děje..."*⁹ Počínaje rokem 1489 se tak začíná psát více jak pět set let stará historie černokosteleckého pivovarnictví.

³ Město Kostelec nad Černými lesy leží v okrese Praha-východ cca 30 km od Prahy. Původní název města byl až do roku 1920 Černý Kostelec. Počátky města Kostelce sahají až do 10. století, kde byl v místě dnešního zámku vybudován lovčí a strážní hrádek, z něhož byla střežena stezka města do Kouřimi, které bylo důležitým správním střediskem. (Kouřim je poprvé zmiňována v roce 1261. V období vrcholného středověku patřila spolu s Kolínem mezi významná královská města v této oblasti. PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 10.*) Černokostelesko původně náleželo libickým Slavníkovcům, avšak po jejich vyvraždění v roce 995 připadlo do rukou pražskému knížeti. První písemná zmínka o Kostelci nad Černými lesy pochází z roku 1348, kdy patřil Ješkům z Náchoda, kteří ho směnili s králem Janem Lucemburským za Náchod. V roce 1358 si Ješek z Náchoda a Kostece nechal od krále Karla IV. udělit černokostelecké panství jako léno. Černokostelecké panství patřilo pánům z Náchoda až do roku 1415, kdy ho od nich vykoupil zemský úředník Jan ze Smržova. Po jeho smrti v bitvě pod Vyšehradem v roce 1420, kde bojoval na straně krále Zikmunda Lucemburského, přešel veškerý jeho majetek a tím i černokostelecké panství do rukou jeho tří synů Pavla, Jana a Sudíka. Pavel ze Smržova pomohl v roce 1448 Jiřímu z Poděbrad s dobýváním Prahy a ten mu poté na oplátku pomohl zpět dobýt Kostelec, který v tu dobu obsadil Kuneš Rozkoš z Dubé a držel ho pod svou správou až do roku 1450. (ČECH, Mirjam. *Černokostelesko. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 13.*)

⁴ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 121. Povýšení na městečko si vymohl na panovníkovi Vladislavu II. Jagellonském tehdejší majitel černokosteleckého panství Jindřich ze Smržova, který zároveň patřil mezi královny oblíbence. (ČECH, Mirjam. *Černokostelesko. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 14.*)

⁵ Udělené tržní právo dávalo nově povýšenému městu týdenní trh na každé pondělí a výroční trh na pondělí a osm následujících dní o letnicích. (ČECH, Mirjam. *Černokostelesko. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 14.*)

⁶ Slad je název pro naklíčené a usušené obilné zrna a je jednou ze základních surovin pro výrobu piva a whisky. Výroba sladu se provádí proto, aby se rozštěpily se sladu uložené polysacharidy na jednoduché sacharidy, které jsou vhodné ke kvašení piva.

⁷ Vaření i šenkování piva patřilo mezi výsady měst. Pivo se tehdy vařilo v právovárečných nebo nákladnických domech. Vybavení takového pivovárku bylo velmi jednoduché a nejcennějším inventářem v té době býval měděný kotlík. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 3.*)

⁸ ČECH, Mirjam. *Černokostelesko. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 14.*

⁹ Opis listiny Vladislava II. Jagellonského ze 14. března 1489 je dochován v nejstarší černokostelecké městské knize z roku 1622, která je uložena v SOKA v Kolíně v archivním fondu: Archiv města Kostelec nad Černými lesy.

Po roce 1492 připadlo černokostelecké panství rodu Slavatů z Chlumu a Košumberka. Michal Slavata z Chlumu a Košumberka¹⁰ odkoupil celé panství od předchozích majitelů, pánů ze Smržova. V roce 1547 bylo však panství včetně hradu a městečka zkonfiskováno¹¹ a předáno do majetku královské komory.¹²

V první polovině 16. století vznikl v Kostelci také první panský pivovar,¹³ který byl poprvé zmíněn 19. března 1544, kdy Diviš Slavata z Chlumu a Košumberka své manželce zapsal na černokosteleckém panství 7500 kop českých grošů.¹⁴ Tento původní pivovar se nacházel u zámku v dnešní Českobrodské ulici v domě s č. p. 14. Dnes je tento dům v soukromém vlastnictví a součástí objektu jsou i zachované sklepy,¹⁵ které ve své době sloužily jako humna¹⁶ pro výrobu sladu nebo kvašení piva.¹⁷

¹⁰ Michal Slavata z Chlumu a Košumberka byl schopný politik, který zasahoval do vnitřní i zahraniční politiky českého království. Podařilo se mu černokostelecké panství značně zvětšit, zůstal však bezdětný a po jeho smrti zdědil celé panství jeho bratr Slavata. Roku 1539 pak Slavatův mladší syn Diviš. (ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 14.)

¹¹ Příčinou zabavení majetku byla angažovanost tehdejšího majitele panství Divíše Slavaty z Chlumu a Košumberka v takzvaném prvním českém stavovském povstání. Diviš Slavata byl jedním z dvanácti zemských direktorů, kteří povstání řídili. Po potlačení povstání mu byly veškeré statky zabaveny, pouze Chlum a Košumberk mu byly ponechány jako léno. (ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 14.)

¹² Královská komora byla byrokratická instituce založená roku 1547 Ferdinandem I. Habsburským. Jejím hlavním úkolem byla správa a kontrola královských financí a později se stala ústředním úřadem hospodářské správy českého státu.

¹³ Ve středověku se výroba a prodej piva staly významným zdrojem příjmů. Později začaly vznikat panské a klášterní pivovary a to bez ohledu na městské právovárečné výsady. Města se cítila poškozena a není divu, že kvůli tomu vznikl o tuto výsadu spor. Vše bylo ukončeno až kompromisem v roce 1517, který stanovoval, že páni a šlechta směli vařit pivo pouze pro své potřeby a nesměli jej prodávat. Toto nařízení však bylo brzy porušováno a v průběhu 16. století neexistoval snad jediný zámek či panství, kde by pivovar nebyl. (STANĚK, Josef. *Blahoslavený sládek*. Praha: Práce, 1984.)

¹⁴ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

¹⁵ Sklepy byly původně spojeny se zámkem, dnes je však tato spojovací chodba zazděná. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 3.)

¹⁶ Pojem humno původně označoval prostor k mlácení obilí (neboli mlat). V souvislosti s pivovarnictvím se jedná o místnost, kde se skladoval ječmen nebo slad.

¹⁷ MRVÍK, Vladimír Jakub. *Dějiny černokosteleckých domů*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2009.

2.1 Černokostelecké panství v rukou pánů ze Smiřic

Roku 1558 koupil černokostelecké panství za 62 000 tolarů¹⁸ Jaroslav Smiřický ze Smiřic.¹⁹ Pro panství, které bylo zanedbané v důsledku častého střídání majitelů, znamenal příchod rodu Smiřických velký kvalitativní zlom, město i jeho okolí začalo výrazně vzkvétat.²⁰

V souvislosti s převodem majetku do rukou pánů ze Smiřic je původní panský pivovar stojící při zámku zmiňován v zemských deskách z let 1558 a 1565.²¹ Je známo, že v roce 1562 stál při zámku nejen již zmiňovaný původní panský pivovar, v němž se pivo určené k prodeji vařilo až třikrát týdně, ale také sladovna a nedaleko zámku se rozkládala chmelnice, ze které bylo možné v době sklizně sklídit až čtyři kopy korců²² chmele.²³

Po smrti Jaroslava Smiřického ze Smiřic se černokosteleckého panství ujali další členové rodu Smiřických ze Smiřic: Zikmund, Jaroslav a Albrecht Václav. Albrecht Václav Smiřický, jenž byl držitelem panství v letech 1611 - 1614,²⁴ udělil Kostelci na základě listiny z 30. srpna 1613²⁵ další výsady, a to právo na konání dalších dvou výročních trhů a právo na prodej soli, vína a piva.²⁶

V roce 1614 stanul v čele panství Albrecht Jan Smiřický ze Smiřic, který ve své době patřil k nejbohatším a nejmajetnějším lidem v celých Čechách.

¹⁸ JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 279.

¹⁹ V době, kdy spadal Kostelec pod jeho správu, nechal přestavět bývalý černokostelecký hrad, který v roce 1549 vyhořel, na zámek v renesančním slohu, jenž se tak stal reprezentativním sídlem. (ČECH, Mirjam. *Černokostecko. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy*, 1989. s. 14.) Součástí areálu zámku se stal i nově obnovený kostel svatého Vojtěcha, pod nímž nechal Jaroslav Smiřický pro sebe a své rodinné příslušníky zřídit rodinnou hrobku. (JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 122.)

²⁰ ČECH, Mirjam. *Černokostecko. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy*, 1989. s. 14. Vedle Kostecka vlastnil Jaroslav Smiřický také panství Uhříněves a roku 1594 dosáhl toho, že obě panství byla prohlášena za fideikomisní (norma, zajišťující dědickou nedílnost jmění a posloupnost) pod správou nejstaršího člena rodu. (JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 279 - 280.)

²¹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 3.

²² Korec je stará česká jednotka objemu užívaná pro sypké látky. Hodnota jednoho korce v přepočtu litry je zhruba 93, 5 l.

²³ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o.* 2011. s. 45.

²⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.

²⁵ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o.* 2011. s. 15.

²⁶ HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek*, 1912.

Aktivně se jako jeden z třiceti direktorů zúčastnil druhého českého stavovského povstání, včetně druhé pražské defenestrace v roce 1618.²⁷ V listopadu roku 1618 však zemřel a panství po něm převzala jeho sestra Markéta Saloména Slavatová, jelikož jeho slabomyslný bratr Jindřich Jiří nebyl schopen panství sám spravovat. Po bělohorské porážce však Markéta uprchla spolu se svým bratrem ze země.²⁸

Na začátku roku 1621 získal obratnými kroky zástavní a předkupní právo na černokostelecké panství Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna,²⁹ který zároveň převzal poručnictví nad slabomyslným Janem Jiřím Smiřickým, bratrem Albrechta Jana Smiřického.³⁰ O rok později Albrecht z Valdštejna prodal celé panství včetně pivovaru i sladovny knížeti Karlu I. z Lichtenštejna.³¹ Kupní smlouvou, jež byla za účasti pěti svědků uzavřena 21. ledna 1623,³² získal Karel I. z Lichtenštejna³³ kromě černokosteleckého panství také Roztoky, Škvorec³⁴ a Uhříněves³⁵ a další statky v celkové hodnotě 600 000 kop míšenských grošů.³⁶

²⁷ ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 15.

²⁸ Markéta Saloména Slavatová uprchla z Čech především proto, že její bratr Albrecht Jan a manžel Jindřich Slavata z Košumberka nebyli svými postoji a názory po chuti císaři Matyášovi a Ferdinandovi I. a obávala se tak o svůj osud. (JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 280 - 281.)

²⁹ Albrecht z Valdštejna se stal správcem celých tří čtvrtin majetku Smiřických s právem volného nakládání s rodovým majetkem. V dubnu 1623 mu za půjčku 502 425 rýnských zlatých zaručil císař nerušenou držbu tohoto majetku a přednost před jinými zájemci. (JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 281.)

³⁰ HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 38.

³¹ Zájem o to, získat panství zpět pod svou správu projevila v té době i tehdejší majitelka a správkyň panství Markéta Saloména Slavatová. Ovšem ani Valdštejnova smrt nenapomohla k tomu, aby se černokostelecké panství dostalo opět do rukou rodu Smiřických. (JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 281 - 282.) ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 15.

³² JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 281.

³³ Kníže Karel z Lichtenštejna byl synem Hartmana z Lichtenštejna. Narodil se roku 1569 a byl vychováván k protestantské víře, ale později přešel ke katolicismu. V letech 1590-1601 byl nejvyšším sudím a později v letech 1604-1607 se stal zemským hejtmanem markrabství moravského. Roku 1618 byl povýšen do stavu říšských knížat. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 39.)

³⁴ Městečko Škvorec se nachází v okrese Praha-východ cca. 22 km od Prahy.

³⁵ Uhříněves je čtvrť, která dnes tvoří většinu území pražské městské části Praha 22.

³⁶ ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 15. Míšenský groš se začal razit v roce 1383. Jeden míšenský groš měl hodnotu 1/2 pražského groše. Kupní smlouva z roku 1622 dosvědčuje, že Karel z Lichtenštejna nezaplátil plnou cenu. Pravděpodobně se jednalo o odměnu za jeho podíl v tzv. mincovním konsorciu. Členy mincovního konsorcia byli vedle Lichtenštejna: František z Dietrichsteina,

2.2 Černokostecko pod správou rodu Lichtenštejnů

Černokostecké panství patřilo pod správu rodu Lichtenštejnů až do 20. století. Poslední část, která tomuto rodu patřila, byla zestátněna až v roce 1957.³⁷ Vraťme se však zpět do 17. století.

12. února 1627 zemřel Karel I. z Lichtenštejna v Praze na mrtvici a dědicem jeho ohromného majetku, jehož součástí byl i Kostelec, se stal jeho syn Karel Eusebius, kterému bylo v době otcovy smrti necelých 16.³⁸ Vlastníkem panství byl Karel Eusebius až do roku 1684, kdy zemřel.³⁹

Třicetiletá válka rozvoji pivovarnictví na Černokostecku příliš nepřála,⁴⁰ přesto se pivo úplně vařit nepřestalo. Z roku 1628 je doložen nárok kosteleckého kantora na jeden soudek piva a k roku 1633 se vztahuje záznam o odvádění jednoho sudu hořkého piva za 19 zlatých z černokosteckého panství týdně pro hraběte Colloreda.⁴¹ Z poloviny 17. století je doloženo, že se zde vařilo (s největší pravděpodobností tmavé) pivo s názvem Mudrlant. Dodnes se traduje, že toto pivo bylo ve své době vyhlášené po celých Čechách.⁴²

Albrecht z Valdštejna, Pavel Michna z Vacínova, Jan Oldřich z Eggenbergu a Jakub Bassewi. Mincovní konsorcium znehodnotilo českou minci tak, že razili tzv. dlouhou minci (mince s nižším obsahem stříbra), za níž pak levně nakupovali statky, konfiskované v českých zemích. (JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 41.)

³⁷ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

³⁸ JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 40.

³⁹ ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 15-16. Po smrti Albrechta z Valdštejna v roce 1634 byl nárok Liechtensteinů zpochybněn. V roce 1653 musel Karel Eusebius doložit své nároky před zemským soudem. Císař Ferdinand III. převzal v roce 1654 panství do svých rukou. Karel Eusebius získal panství zpět 10. listopadu 1655 za náhradu ve výši 400 000 zlatých. (JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 282 - 283.)

⁴⁰ Tažení vojsk v průběhu třicetileté války české země značně poznamenaly a ani Černokostecko nebylo výjimkou. Největší škody v této oblasti napáchala císařská armáda, která se na zdejším zámku usadila v roce 1639. Také vstup Švédska do války se na Černokostecku značně podepsal a to konkrétně roky 1642 a 1648, kdy švédské vojsko vtrhlo přímo do Kostelce. Mnoho okolních vesnic, které byly během války vypáleny, už obnoveno nebylo. Nepříznivý dopad na obyvatele černokostecka byl také rok 1633, kdy se v této oblasti rozpoutala morová epidemie. (ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 16.)

⁴¹ HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 43.

⁴² PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 15. Pivo zvané Mudrlant je také zmíněno v Registru důchodův obecních města Kostelce nad Černými lesy z roku 1651, dle něhož získal kníže z každého vyšenkovaného sudu kosteleckého Mudrlantu 2 groše. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.)

V roce 1659 původní panský pivovar vyhořel,⁴³ vinou požáru lehla popelem také flusárna,⁴⁴ sirkárna, dvůr a dvě třetiny města. Výroba piva však byla v pivovaru obnovena, o čemž svědčí zápis v zemských deskách z roku 1666.⁴⁵ Budova pivovaru byla po požáru zrenovována⁴⁶ a kromě sladovny a samotného pivovaru, které se nacházely v přízemí, byla v prvním patře zřízena obilnice. K opravenému objektu byl také přistavěn nový dům, v němž se nacházely světnice, komory, maštal a pekárna.⁴⁷

Dalším dokladem o obnově činnosti pivovaru je urbář černokosteleckého panství dokončený roku 1677, který byl vytvořen na základě nařízení tehdejšího majitele Karla Eusebia z Lichtenštejna. Součástí tohoto soupisu, na němž se podíleli vrchnostenští úředníci hejtman Leiter, fišmistr⁴⁸ Svoboda a písař Ouvalský, je i podrobný popis pivovaru: *"...pořád k vejchodní straně jest vystavěný pivovár z kamena, do něhož se vchází dveřma na dvě strany, se na pantlích otvírajícími, v něm kotlina zděná s kotlem měděným...v témž pivovaře jest stěrací štok jeden, kád' vodlévací s pěti obručemi železnými, štoky⁴⁹ chladěcí pro břečky čtyry... pro odlívání břeček a spílání piva v zemi zadělány korejtkka dvě..."*⁵⁰ V soupisu je dále uvedena studna Barbora a studna Zuzka, která bývala na sladovním humně. Důkladnému popisu neunikla ani spilka se sklepem a sladovna s hvozdem.⁵¹

V druhé polovině 17. století činil roční výstav⁵² panského pivovaru zhruba 4500 hektolitřů.⁵³ Pivo bylo měřeno na sudy čtyřvěderní⁵⁴ a jeden sud piva se

⁴³ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

⁴⁴ Flusárnou bývala ve vsích obvykle označována budova, kde se z dřevěného popela vyrábělo draslo (potaš, dnes známý pod názvem uhličitán draselný) potřebné k výrobě skla.

⁴⁵ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 122.

⁴⁶ Díky tomu, že přízemní stropy pivovaru byly klenuté a obvodové zdi byly silné, shořelo pouze vnitřní vybavení. Stačilo pouze položit novou podlahu, střechu, koupit nové zařízení a mohlo se zase vařit. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 5.)

⁴⁷ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.

⁴⁸ Fišmistr je výraz pro porybného.

⁴⁹ Štok je velká pivovarnická nádoba.

⁵⁰ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 122.

⁵¹ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 122. Hvozd je zařízení, které v pivovarnictví slouží k účelnému odsušení surového sladu.

⁵² Objem produkce piva.

⁵³ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

⁵⁴ Vědro je stará jednotka objemu. 1 vědro mělo 56,6l.

prodával za 480 krejcarů, pintu⁵⁵ piva prodávali Kosteletčí za 4 krejcare a 3 peníze.⁵⁶

Roku 1684 se po smrti Karla Eusebia dostalo černokostelecké panství pod správu Jana Ondřeje Adama z Lichtenštejna,⁵⁷ který ho držel až do roku 1712.⁵⁸ Přelom 17. a 18. století, přinesl do Čech a tudíž i na Černokostecko relativní klid. Lichtenštejnům se do konce 17. století podařilo dokončit rekatolizaci a s cílem získat ze svého panství co nejvyšší výnosy, všemožně podporovali hospodářství a podnikání.⁵⁹ V roce 1710 se na knížete Jana Ondřeje Adama obrátili kostelečtí měšťané s žádostí o povolení dalších dvou trhů.⁶⁰ Dne 9. května 1712 povolil tehdejší císař Svaté říše římské Karel VI. na doporučení vrchnosti Kostelci dva nové výroční trhy. Téhož roku se novou správkyní panství stala dcera Jana Ondřeje Adama z Lichtenštejna, Marie Terezie Savojská, a pro černokostelecké panství nastalo období rozvoje a prosperity.⁶¹

Kostelci byly v době jejího panování uděleny další trhové výsady a z roku 1728 je dochována zmínka o panském pivovaru v souvislosti s tehdejšími kosteleckými radními, která hovoří o tom, že v pivovaru mělo být ve čtvrtém týdnu purkmistrovského úřadu uvařeno půl sudu piva pro tehdejší radní proti odevzdání jednoho korce ječmene a zaplacení císařské či případně jiné daně. Pivo však směli zkonsumovat pouze sami konšelé a měli zakázáno ho

⁵⁵ Pinta je stará jednotka objemu, používaná pro měření tekutin i sypkých látek. 1 pinta byla zhruba 1,9l.

⁵⁶ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.

⁵⁷ Jan Ondřej Adam z Lichtenštejna se narodil 30. prosince 1656. Byl velmi dobrým hospodářem, velice brzy se mu podařilo splatit dluhy, které zdědil po otci a později přikoupil několik panství v Čechách, na Moravě a v Uhrách. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 52) V Kostelci v roce 1711 založil na Černokosteleckém panství, Uhříněvsi a Škvorci chudinské fondy, z nichž pak každý rok vyplácel žebrákům na panství dávky. Tyto chudinské fondy existovaly až do roku 1945. Naopak neblaze kníže proslul díky svému postoji vůči Židům, kterým v roce 1686 zakázal konat bohoslužby. (JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 285.)

⁵⁸ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.

⁵⁹ ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 17.

⁶⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.

⁶¹ V roce 1718 se na náměstí začala stavět nová škola, v letech 1726 - 1728 byl vystavěn zámecký špitál, na náměstí byl roku 1737 dostavěn barokní kostel svatých Andělů strážných a po roce 1759 se Marie Terezie Savojská pustila za pomoci pražského stavitele Josefa Jägera do přestavby zámku v barokním slohu. (JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 285.) Angažovala se také v přestavbě kostelů v Aldašíně, Krútech, Poříčanech, Konojedech a Bylanech. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 53)

prodávat.⁶² Nové výsady byly velmi hojně využívány, o čemž svědčí i výstav zámeckého panského pivovaru z let 1731-1733, kdy měl pivovar vyrobit 7579hl piva.⁶³

Když byl v roce 1728 otevřen nový špitál při černokosteleckém zámku pro 24 poddaných osob,⁶⁴ byla současně s ním zřízena nadace, která měla za úkol tento špitál vydržovat. Jedním z nařízení nadace bylo tak mimo jiné i to, že obyvatelům špitálu měl panský pivovar dodávat týdně půl sudu piva.⁶⁵ Mezi úctyhodné činy osvícené panovnice Marie Terezie Savojské patří bezpochyby i propuštění černokosteleckých poddaných z poddanství 14. března 1736.⁶⁶

V letech 1750 - 1757 byl knížecí zámek přestavěn.⁶⁷ Zároveň v této době došlo ke zvýšení poptávky po pivu, kterou zámecký pivovar přestával pokrývat i při plném provozu. Nepomohlo ani zřízení dalšího sladového humna v zahlobeném přízemí v sýpce pod hospodářským domem. Pivovar byl schopen v těchto letech vyprodukovat ročně 8271 hl. Jednalo se tak o bezkonkurenčně největší z pivovarů⁶⁸ v regionu.⁶⁹

Jednou z povinností zámeckého pivovaru v této době se staly fundace⁷⁰ z důchodů černokosteleckého panství. Z roku 1754 pochází zakotvení těchto ročních deputátů:⁷¹

- kostelecký farář: 18 sudů piva, z každé várky středního piva nebo mladinky 1/2 vědra

⁶² KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 4.

⁶³ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 6-7.

⁶⁴ ČECH, Mirjam. *Černokostelesko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 17.

⁶⁵ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 6-7.

⁶⁶ Toto nařízení se však týkalo pouze obyvatel města Kostelce. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 53)

⁶⁷ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 7.

⁶⁸ Druhým největším pivovarem v regionu byl pivovar zasmucký, který měl v této době výstav o dvě třetiny menší. První zmínka o zasmuckém pivovaru pochází z roku 1565. (PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 40.)

⁶⁹ BURDOVÁ, Pavla. *Tereziánský katastr český 3*, Dominikál. Praha: Archivní správa Ministerstva vnitra, 1970. s. 245.

⁷⁰ Dlouhodobé závazky na poskytování určitých naturálních dávek vybraným osobám.

⁷¹ Deputáty byly uznávány téměř 200 let. Teprve v roce 1935 bylo naturální pivo přepočítáno na peníze a koncem 40. let 20. století byly tyto závazky zrušeny úplně. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 7.)

- stříbrnoskalický farář: 4 + 10 sudů zdarma a 4 sudy piva za přívarek za 2 korce ječmene a daň z nápojů
- krutský farář: 8 sudů piva zdarma, 4 sudy přívarek za dva korce ječmene a daň
- skramnický, bitický, štolmířský a sluštický farář: 10 sudů piva přívarku za odvedený ječmen a daň
- poříčanský farář: 10 sudů piva zdarma
- tuklatský farář: 8 sudů piva zdarma a 8 sudů přívarku⁷²

Marie Terezie Savojská zemřela 10. února 1772. Dědicem veškerých svých statků ustanovila ještě za svého života Františka Josefa z Lichtenštejna,⁷³ po něm se správcem majetku stal v roce 1781 jeho nejstarší syn Alois Josef z Lichtenštejna,⁷⁴ který zemřel bez potomků na počátku 19. století v roce 1805.⁷⁵ Z tohoto důvodu stanul na jeho místě jeho mladší bratr Jan Josef z Lichtenštejna⁷⁶ a po něm roku 1836 nejstarší z jeho šesti synů Alois Josef z Lichtenštejna.⁷⁷

⁷² KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 7.

⁷³ František Josef z Lichtenštejna se narodil 29. listopadu 1726. V Kostelci nechal opětovně vystavět kostel sv. Jana Křtitele, který roku 1756 vyhořel. Byl c. k. skutečným radou, komořím a rytířem řádu Zlatého rouna. (JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 81-82.)

⁷⁴ Narodil 14. května 1759, podporoval vědu a umění. V zámecké kapli nechal obnovit hlavní oltář a varhany. Byl c. k. skutečným komořím a rytířem řádu Zlatého rouna. (JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 88-89.)

⁷⁵ HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 54-55. V posledních dvaceti letech zažívalo černokostelecké panství období hospodářského rozkvětu. Došlo k masivnímu rozvoji hrnčířské výroby a zvýšení její produkce. V roce 1782 čítalo město Kostelec 152 domů, čímž předstihlo i Český Brod. Rozvoj byl přerušen v roce 1814 velkým požárem, ale již v roce 1843 měl Kostelec 274 domů a 2562 obyvatel. Výstavba Olomoucko-pražské dráhy v letech 1843 - 1845, vedoucí přes Český Brod, však Kostelec komunikačně znevýhodnila. (ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 17-18.)

⁷⁶ Jan Josef z Lichtenštejna se narodil 26. února 1760. Velice brzy vstoupil do vojenské služby, bojoval v Nizozemsku, Německu, Itálii a v roce 1805 čelil u Slavkova francouzským vojskům Napoleona Bonaparte. Byl polním maršálkem, majitelem husarského pluku, rytířem řádu Zlatého rouna a majitelem velkokříže řádu Marie Terezie. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 55.)

⁷⁷ Alois Josef z Lichtenštejna se narodil 26. května 1796. Měl jiné zájmy než jeho otec, věnoval se především ekonomice, působil jako předseda hospodářské společnosti a zakládal hospodářské školy a časopisy. Zasloužil se o rozšíření hedvábnictví, včelařství a štěpařství. Zemřel 12. listopadu 1858. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 55 - 56.)

2.3 Založení současného pivovaru

Dne 16. července 1836 došlo v Kostelci k požáru, který vzešel z kůlny knížecího nadlesního. Oheň zničil vinopalnu,⁷⁸ dvůr, zámecký pivovar, dům panského řezníka Jana Žádného, střechu zámecké kaple a jednu ze čtyř rohových zámeckých věží, flusárnu a několik soukromých stavení.⁷⁹ Po tomto požáru již nebyl pivovarský provoz při zámku obnoven. Tehdejšímu majiteli černokosteleckého panství Aloisi Josefovi z Lichtenštejna byly předloženy v únoru 1837 čtyři varianty řešení ohledně otázky výstavby nového pivovaru.⁸⁰ Kníže Alois Josef zvolil výstavbu nového pivovaru na volných pozemcích při severovýchodním okraji města.⁸¹ Autorem projektu nového pivovaru byl pravděpodobně ing. Matěj Čermák, který byl synem českobrodského písmáka⁸² Jiřího Františka, jenž na černokosteleckém panství působil v letech 1814 - 1837 jako stavební inženýr, či jeho syn Vilém Čermák. Stavba samotného objektu byla zadána smlouvou ze dne 9. května 1837 známému pražskému architektu a staviteli Janu Ripotovi.⁸³ Nový pivovar, který byl vystavěn ve stylu pozdního baroka, byl kapacitou navržen jako největší v Kouřimském kraji.⁸⁴

Vlastní stavba pivovaru proběhla v letech 1838 - 1839,⁸⁵ dokončovací práce poté v letech 1840 - 1841. V roce 1839 byl také v areálu vybudován

⁷⁸ Zařízení, případně budova se zařízením, sloužící k destilaci vín.

⁷⁹ HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 207.

⁸⁰ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

⁸¹ Dnes Českobrodská ulice čp. 17. KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 7.

⁸² Označení pro znalce Bible, kteří pocházeli z lidových vrstev. Pověstí se jednalo o lidi, kteří předtím nebyli systematicky vzděláváni. Zároveň byli často kronikáři, psali své paměti a podobnou literaturu.

⁸³ Jan Ripota (1799 - 1879) byl pražský architekt a stavitel, který se mimo jiné podílel v roce 1859 na stavebních úpravách Stavovského divadla.

⁸⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 9. Kromě pivovaru v Kostelci vlastnili Lichtenštejnové ještě další pivovary v Uhříněvsi, Kounicích, Škvorci, Radimě a Ratajích. (JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 123.)

⁸⁵ Často se mylně uvádí dva roky výstavby nového pivovaru, a to rok 1657, kdy pivovar vyhořel, a rok 1742. Obecně se má za to, že po požáru v roce 1657 byl původní starý pivovar opuštěn a vystavěn pivovar nový, na místě toho současného. Díky urbáři ze 70. let 17. století a jeho přesného popisu místa, kde nově obnovený pivovar stál, víme, že tomu tak nebylo. Ani rok 1742 nepřichází v úvahu, protože ve Státním oblastním archivu, ve fondu Velkostatek Kostelec, je uchováván spis, který sice není datovaný, ale jeho součástí jsou poznámky, které jsou datovány do roku 1818. Součástí této archiválie je i záznam o podobě pivovaru, který je v podstatě totožný s již zmíněným urbářem ze 17. století. (JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 123.)

dodnes dochovaný unikátní žentourový⁸⁶ sladový mlýn.⁸⁷ Součástí tehdejší výstavby se stala také středová osmiboká kašna, která se nacházela uprostřed dvora.⁸⁸ Celkové náklady na stavbu pivovaru byly vyčísleny na 39 764 zlatých a 54 krejcarů.⁸⁹

2.4 Správa pivovaru ve druhé polovině 19. století

Černokostelecké panství Lichtenštejnů bylo velmi rozsáhlé, kromě pivovaru zahrnovalo ještě statek, cihelnu, pilu a další hospodářství. Spravovat takovéto panství nebylo pro panské úředníky jednoduchou záležitostí, a proto byl pivovar pronajímán různým nájemcům a sládkům.⁹⁰ V době, kdy probíhala stavba nového pivovaru, se nájemcem stal Bernard Radisch. V letech 1850 - 1860 měl pivovar v pronájmu Václav Levý, v roce 1861 se novým sládkem stal Antonín Hartman, který zde působil až do roku 1875.⁹¹ Předchůdcem Hartmana ve funkci sládka byl Josef Daneš, který si později založil vlastní pivovar v Novém Dvoře/Pavlově u Unhoště.⁹² V roce 1873 je pivovar veden ve vlastní režii majitele jako pivovar ruční a uvedený výstav z tohoto roku byl relativně malý a činil 3 800 hektolitrů o várkách až 68 hektolitrů, v nadcházejících letech ovšem výrazně stoupl (v roce 1880 činil výstav již 15 840hl).⁹³

⁸⁶ Žentour je historické zařízení k převádění síly zvířat na točivý moment na řemenici. Žentour sloužil v zemědělství k pohonu jednoduchých mlátiček, řezaček či šrotovníků. Žentour je obdobou rumpálového zařízení na vytahování rudy z dolů.

⁸⁷ Osmiboká budova žentourového mlýniště s naprosto ojedinělým systémem krovu je s největší pravděpodobností největší stavbou svého druhu v Evropě. Vnitřní průměr žentourového kola činil 17 metrů a původní pohon zajišťovali koně a volí. Obrazová příloha č. 1, obrázek č. 11 a 12.

⁸⁸ JÁKL, Pavel, STAREC, Milan. *Pivovary poté: Konverze a rekonstrukce*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2011. s. 22. Kašna se do dnešních dnů nedochovala.

⁸⁹ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

⁹⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 9.

V roce 1859 byl v českých zemích zrušen cechovní pořádek a vznikl nový živnostenský řád, díky tomu se pomalu začala rozvíjet industriální výroba. Možnost vařit pivo získaly kromě právovárečného měšťanstva i různé spolky. Výroba nebyla vázaná pravidly cechů a mohla se tak rozšířit do větších rozměrů a šířit své produkty po celé zemi. Impulsem pro velkopřemyslové podnikání se stal zejména rozvoj železniční dopravy. Jedním z prvních pivovarů, který se vymanil z cechovního práva byl Měšťanský pivovar v Plzni. (PÍŠA, Rudolf. *Pivovary a sladovny. Katalog cenných papírů*. Praha: DAS MEDIA, 2008. s. 15.)

⁹¹ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 45.

⁹² JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

⁹³ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 123.

Nástupcem Antonína Hartmana se roku 1875 stal Karel Radenmacher, továrník v Praze-Karlíně, který zde krátkodobě až do své smrti v roce 1877 sládkoval, a poté jeho syn Hermann Radenmacher.⁹⁴ V listopadu 1887 se dalším nájemcem (za 15 000 K ročně) stal Jiří Öesterreicher s manželkou. Místo sládka od roku 1883 až do roku 1932 po dlouhá léta zastával Václav Budil.⁹⁵ Dlouhodobému působení Jiřího Öesterreichera v pivovaru učinilo přítrž až převedení pivovaru z rukou Lichtenštejnů pod akciovou společnost v roce 1924.⁹⁶

2.5 Přestavba pivovaru v letech 1893 - 1898

V letech 1893 - 1898 prošel černokostelecký pivovar rozsáhlou přestavbou, především proto, že ke konci století již pivovar, vystavující ročně přes dvacet tisíc hektolitrů piva,⁹⁷ kapacitně přestával stačit.⁹⁸ Nově byla rekonstruovaná severní část - objekt varny,⁹⁹ která byla patrně zvýšena, a objekt chladného hospodářství. Tato rekonstrukce spolu se stavebními úpravami hlavní budovy vtiskly pivovaru dnešní tak charakteristickou tvář.¹⁰⁰ V roce 1898 byl pivovar zařízen na parostrojní provoz.¹⁰¹ Energie k pohonu strojů byla po

⁹⁴ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

⁹⁵ Václav Budil (6. října 1855 - 24. srpna 1941) narodil se v Hostomicích nedaleko Berouna. Do pivovaru v Kostelci nastoupil 16. srpna 1883 jako podstarší. Působil zde až do roku 1932. Jeho syn ing. V. Budil působil v Kolíně jako ředitel Elektrárenského svazu středolabských okresů. (PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.)

⁹⁶ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 11.

⁹⁷ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

⁹⁸ LIKOVSKÝ, Zbyněk. *České pivovary 1869 - 1900*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 2005. s. 105.

⁹⁹ Varna je základním zařízením každého pivovaru. Jedná se o potravinářský stroj, v němž za dodržení příslušné receptury probíhá přeměna vstupních surovin (slad, voda, chmel) v mladinu (meziprodukt výroby piva, velmi sladká tekutina, která se v pivovarském sklepě následným kvasným procesem zahrnujícím hlavní kvašení a zrání mění v pivo).

¹⁰⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 9.

¹⁰¹ Modernizace pivovarů měla i své negativní stránky. Zavedení strojů do výroby umožnilo zmnohonásobení výroby, což vyvolalo boj o trhy, ve kterém velké pivovary neúspěšně vytlačovaly malé a zastaralé provozovny. Vzájemná konkurence si vyžádala nové způsoby šíření piva. Pivo se stáčelo do lahví a ve městech vznikaly pivní sklady, což se stalo trnem v oku hostinským. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 8.)

pivovaře rozváděna transmisemi, jejichž oběžná kola se zde na více místech zachovala do dnešních dnů.¹⁰²

Černokostelecké hospodářství nemělo tolik příznivé podmínky pro rozvoj jako sousední Českobrodsko, především kvůli neúspěšným pokusům o výstavbu vlastní železniční trati,¹⁰³ přesto se výroba a odbyt piva začaly ke konci 19. století rapidně zvyšovat.¹⁰⁴ V letech 1910 - 1911 tvořil výstav pivovaru 25 006hl piva a v letech 1913 - 1914 bylo ve sladovnické kampani vyrobeno 217 tun sladu.

Na počátku 20. století čítal pivovar kolem 25 pracovníků: sládek,¹⁰⁵ účetní, sklepník,¹⁰⁶ spilečný,¹⁰⁷ vaříč, strojník, 10 sladovníků a pomahačů, 4 bednáři,¹⁰⁸ 3 čeledíni, farář, sluha a noční hlídač. Sezónně byli do pivovaru na výpomoc najímáni dělníci na ledování.¹⁰⁹

¹⁰² KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 9.

¹⁰³ První návrh na zřízení železniční dráhy, která by měla vést z Říčan přes Černý Kostelec, Kouřim, Zásmyky, Kutnou Horu až do Čáslavi, byl předložen obecním výborem 7. května 1891. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 212.) O zřízení trati bylo dále jednáno na schůzích obecního výboru dne 30. září 1905, 30. dubna 1906 a 8. října 1906. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 218) Přípravné práce pro vybudování dráhy byly dokončeny r. 1910. Železniční výbor říšské rady podal o této dráze toho roku říšské radě zprávu a návrh. Dráha měla měřit 16,2km a celkový náklad měl činit 1 739 000 K. Výstavba dráhy se v té době jevila jako velice nutná, především proto, že ačkoliv ležel Kostelec téměř ve středu země, neměl spojení s hlavním městem a město i celý okres v ohledu hospodářském i obchodním postupně upadaly. Návrh na vybudování železniční trati byl nakonec zamítnut. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s. 220) Další návrh na zřízení trati vedoucí z Uhřetěvesi přes Škvorec do Černého Kostelce a do Kouřimi však komise zasedající 7. a 8. srpna 1897 nedoporučila výstavbu trati vzhledem k nepříznivému povrchu a ploše, kudy měla trať vést. (HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912. s.217.)

¹⁰⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 9.

¹⁰⁵ Václav Budil viz výše.

¹⁰⁶ Sklepník hlídal pivo při kvašení a měl na starosti přečerpávání čerstvě zkvašeného piva z kádí do sudů, měl také na starosti čištění sudů a kádí před novou várkou.

¹⁰⁷ Spilečný pracoval na spilce (kvasírně), což je místo v pivovaru, kde dochází působením pivovarských kvasnic ku přeměně jednoduchých cukrů, které vznikly na varně, na alkohol, oxid uhličitý a teplo. Jedná se o velmi citlivý a složitý proces, který vyžaduje neustálou kontrolu. V pivovarech byly původní dubové či modřínové kádě kónického tvaru postupně nahrazeny otevřenými betonovými či kovovými nádržemi s potravinářsky upraveným povrchem. Černokostelecký pivovar v současnosti disponuje 12 ocelovými otevřenými spilečnými káděmi, dvěma dubovými káděmi a čtyřmi malými pokusnými dubovými kádičkami.

¹⁰⁸ Čistili a opravovali sudy a vyráběli řadu dřevěných nástrojů, které byly při výrobě piva potřeba. Ošetřovali také vnitřek sudů smolou, tím se bránilo kvašení piva ve sklepech.

¹⁰⁹ Když se v českých zemích začalo vařit spodně kvašené pivo (nový způsob kvašení, který na konci 19. století nahradil kvašení piva svrchním způsobem), při jehož výrobě se používal jiný druh kvasinek kvasících při nízkých teplotách, muselo pivo týdny ležet a zrát za nízkých a stálých teplot. Pivovarské sklepy proto bývaly během léta ochlazovány ledovými bloky, které ledaři v zimě vyřezávali ze zamrzlých vodních ploch. Velké pivovary konce 19. století mívaly účinný systém

2.6 Černokostelecko během 1. světové války

Další možný rozmach pivovarnictví byl na Černokostelecku zastaven první světovou válkou. Původní propočítaná kapacita podniku, která předpokládala roční výstav až třicet tisíc hektolitrů piva ročně, začala rapidně klesat a dostala se i pod hubenou pětiprocentní hranici.¹¹⁰ V roce 1918 činil výstav necelých 1200 hektolitrů.¹¹¹ Vliv na výrobu měl také nedostatek surovin. Poté co byly vyčerpány zásoby ječmene, byly k vaření piva o stále nižší a nižší stupňovitosti používány četné náhražky. Mezi nejčastěji používané suroviny, které měly nahradit nedostupný a v podstatě nevyrobitelný slad, patřila například cukrová řepa, škrobový sirup, přírodní i umělý med, kukuřice zbavená tuku, tuřín, kaštiny, pýr, čirok,¹¹² vlčí bob či topinambur.¹¹³

V mnoha pivovarech na českém území byla výroba během první světové války úplně zastavena,¹¹⁴ i když pivovar v Kostelci v tomto ohledu patřil mezi výjimky, přesto se hospodářské podmínky ztížené válkou promítly i do úpadku černokosteleckého knížecího pivovaru a jeho tehdejšího nájemce Öesterreichera. Na hlavu Jiřího Öesterreichera se ovšem snášela vlna kritiky, která tvrdila, že za úpadek mohl on sám, jelikož žil nákladným životem a že po tu dobu, co měl pivovar v pronájmu, pivovar sešel, stroje byly zastaralé a budovy zchátralé. Těžko říci, zda byla tato kritika oprávněná. Dnes se objevují názory, které tvrdí, že tyto námitky byly vedeny jen s cílem stlačit kupní cenu pivovaru co nejnižší, což se také později podařilo.¹¹⁵

Po skončení války se na počátku 20. let pohyboval počet zaměstnanců pivovaru stále kolem 20-25 osob. Dle soupisu majetku se zde nacházel parní

ledáren, ve kterých se led pod zemí skladoval a vydržel tu až do další zimy. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 8.)

¹¹⁰ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

¹¹¹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 11.

¹¹² Čirok je zemědělský rod rostlin z čeledi lipnicovitých. Je pěstován jako obilovina například na výrobu mouky a používá se též ke krmným a technickým účelům.

¹¹³ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124. Slunečnice Topinambur známá též jako židovské brambory nebo jeruzalémské artyčoky. Bylina z čeledi hvězdnicovitých.

¹¹⁴ Opuštěné budovy pivovaru byly časem přeměněny na sklady, sušárny ovoce nebo sloužily jako stáčírny nealkoholických nápojů. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 11.)

¹¹⁵ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 11.

stroj na 6 atmosfér, železná rmutová¹¹⁶ a mladinová¹¹⁷ pánev o objemu 72hl, scezovací a vytírací¹¹⁸ kád' obložená dřevem, mačkadlo na slad s řemenicí,¹¹⁹ železné štoky z pocínovaného plechu, letní spilka s 18 kvasnými káděmi, bednárna, požahovna, tři páry koní na dovoz uhlí a surovin a žulové schodiště do sklepa o 35 stupních. Ve sklepě se nacházelo 28 sudů objemově od 10 do 64hl a 12 sudů o objemu 60hl.¹²⁰

3. Černokostelecký pivovar v letech 1924 - 1948

Po skončení první světové války a vzniku samostatné Československé republiky došlo v Kostelci k zásadní změně ve vlastnictví dosavadního knížecího pivovarského podniku. Na Lichtenštejnny přišly s novým státním zřízením těžké a složité časy. Hlavní dominia Lichtenštejnů ležela na území Moravy. Tehdejší vládnoucí člen rodu, Jan II. z Lichtenštejna,¹²¹ se statků ležících na území Čech snažil co nejvíce a co nejrychleji zbavovat, místo toho, aby se o ně staral a opatroval je.¹²²

¹¹⁶ Rmutovací pánev slouží pro ohřev nebo pro vaření rmutů, kdy rmut je směs sladového šrotu s vodou podrobená rmutování, tj. působení sladových enzymů hlavně na škrob a bílkoviny obsažené ve sladu.

¹¹⁷ Mladinová pánev je nádoba, ve které probíhá vaření sladiny po přidání chmele, tedy chmelovar. Výsledným produktem je mladina.

¹¹⁸ Vytírací kád' je nádoba opatřená míchadlem pro rozmíchání stanoveného množství rozemletého sladového šrotu s vodou o požadované teplotě.

¹¹⁹ Řemenice je součást řemenového převodu, která přenáší energii z rotujícího hřídele na řemen nebo naopak. Jedná se o kolo, na němž je řemen připevněn.

¹²⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 11.

¹²¹ Kníže Jan II. z Lichtenštejna (1840 - 1929) bývá často označován jako kníže Jan II. Dobrotivý. Díky své inteligenci, znalostem z oblasti ekonomiky, kultury a díky svým výborným diplomatickým schopnostem se zasloužil o zlepšení hospodářské situace na všech svých panstvích na Moravě, v Čechách a v Rakousku. (JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 117 - 128.) Jan II. z Lichtenštejna byl také posledním majitelem černokosteleckého zámku. Když v roce 1929 ve věku devadesáti let zemřel, převzala zbytek panství (včetně zámku) v roce 1933 pod svou správou Československá republika. (ČECH, Mirjam. *Černokostelecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 20.)

¹²² JURÍK, Pavel. *Moravská dominia Lichtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009. s. 130.

3. 1 Činnost zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a. s. v období od února do října 1924

V roce 1924 pivovar odkoupil od Jana II. z Lichtenštejna zřizovací výbor společnosti Hostinský pivovar, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. Poprvé bylo referováno o koupi černokosteleckého pivovaru na schůzi zařizovacího výboru pro utvoření a zakoupení pivovaru v Kostelci nad Černými lesy, která se konala 18. února 1924 v zasedací síni městské rady, a to na základě prozatímní smlouvy, jež byla uzavřena 16. února téhož roku s centrálním ředitelstvím Lichtenštejnů v Praze v Kolodějích.¹²³ Za účelem urychlení koupě byla do Prahy v Kolodějích k centrálnímu řediteli Krešlovi, který měl na správu knížecí velkostatek v Kostelci, vyslána delegace z Kostelce, která zde měla předložit ke schválení smlouvu i s doplňujícími dodatky. Kníže Jan II. z Lichtenštejna podobu prozatímní smlouvy do pěti dnů schválil.¹²⁴

Rady¹²⁵ se zúčastnili zástupci za Kostelec, Český Brod a Kouřim a proběhla zde volba představenstva prozatímního výboru, jehož předsedou byl zvolen František Zeman, prvním místopředsedou Jaroslav Lonský,¹²⁶ druhým místopředsedou František Vácha¹²⁷ a tajemníkem byl zvolen Karel Kunz. Na chod pivovaru měli dohlížet zástupci za město, účetní dozor dostal na starost tajemník Karel Kunz a technický dohled měli vykonávat městští hostinští. Téhož měsíce dostali výpověď pivovarští dělníci, jelikož však prozatímní rada měla za úkol pouze kontrolu nad provozem a správu panství, nemohla proti výpovědi žádným způsobem zakročit.¹²⁸

Dne 23.2. byla schůze přípravného výboru přerušena v důsledku ostré debaty, která se strhla po přednesení návrhu pana prokursty¹²⁹ Wintra, jenž byl přizván na schůzi jako rádce. Návrh se týkal toho, aby se zástupci města

¹²³ Zápis ze schůze ze dne 18. února 1924, konané v zasedací síni městské rady. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 3. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Karel Kunz byl tehdejší tajemníkem města Černý Kostelec.

¹²⁴ Zápis ze schůze konané dne 23.2. v zasedací síni městské rady. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 5. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹²⁵ Myšleno radu, která se konala 18. února 1924.

¹²⁶ Jaroslav Lonský byl zástupcem města Černý Kostelec.

¹²⁷ František Vácha byl zástupcem za město Kouřim.

¹²⁸ Zápis ze schůze konané dne 18.2. 1924 v zasedací síni městské rady. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 3. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹²⁹ Prokurista je zmocněnec firmy disponující plnou mocí.

Kostelec vzdali nároku na 50-60% akcií pivovarského podniku ve prospěch hostinských, protože pivovar mohl řádně prosperovat je za součinnosti hostinských. Návrhu se zastal i pan Ševčík za Český Brod. Tehdejší starosta města pan Čejkovský však v té době neměl právo na to, aby šel pod 50%. Jako nejpřijatelnější se zdál být návrh pana Františka Váchy, v té době působícího jako vedoucí hotelu v Kouřim, který doporučil, aby pivovar převzali hostinští sami a to bez součinnosti obce. Hostinští však trvali na svém návrhu a schůze byla ukončena bez konečného ujednání.¹³⁰

Spor byl částečně vyřešen již na schůzi následující, která se konala 6. března 1924. Prokurista Winter předložil návrh, aby obec celý pivovar, respektive všechny akcie, uvolnila společenstvu hostinských výměnou za finanční náhradu, jejíž výši si mělo určit město samo. Zastupitelé obce následně přednesli návrh na výši náhrady, která měla činit 100 000 Kč. Tento návrh byl však pro hostinské nepřijatelný, následná debata však přinesla oboustrannou dohodu. Obec uvolnila všechny akcie ve prospěch hostinských a veškeré povinnosti spojené s koupí pivovaru se od toho dne¹³¹ staly záležitostmi společenství hostinských. Jako náhradu obdržela obec za vzešlé výdaje částku ve výši 2 000 Kč a náhradu za pivovarský podnik ve výši 65 000 Kč.¹³²

Dne 6. března ve 4 hodiny odpoledne se konala schůze nového zařizovacího výboru v prostorách zasedací síně obecního zastupitelstva, kde došlo volbě představenstva zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. Výsledky voleb byly jednohlasné. Předsedou výboru byl zvolen Karel Žák, té době působící jako hoteliér v Českém Brodě, prvním místopředsedou se stal František Vácha, hoteliér z Kouřimi, druhým místopředsedou byl zvolen Jan Tůma, povoláním hostinský v Kostelci nad Černými lesy, a jednatelem podniku se stal Vilém Vilém, hostinský z Úval u Prahy. Dalšími členy výboru se stali František Zeman (hostinský z Kostelce n. Č. I.), Josef Procházka (hostinský z Nučic), Josef Krutský (hostinský z Žernovky z Mukařova), Bohumil Štěpán (hostinský ze Svatbína),

¹³⁰ Zázpis ze schůze konané dne 23.2. v zasedací síni městské rady. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 5. Kniha je uložena v soukromém archivu současného majitele pivovaru ing. Milana Starce.)

¹³¹ 6. března 1924.

¹³² V náhradě ve výši 65 000 Kčs, kterou museli hostinští obci vyplatit, byl zahrnut i obnos za pozemek, který dle plánu patřil obci. (Zázpis ze schůze konané dne 6.3. v zasedací síni městské rady. Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 7. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Václav Skála (hostinský z Konojed), Josef Chytráček (hostinský z Vyžlovky), Václav Šulc, Ladislav Vala (hostinští z Kouřimi), Antonín Havránek (hostinský z Moliterova¹³³), Josef Paclt (hostinský z Třebovle), Václav Petrák (hostinský z Lstiboře), Bedřich Bouma (hostinský z Přistoupimi), Josef Spousta (hostinský z Úval u Prahy), Josef Paulo, Rudolf Weinštabl, Antonín Šulc a Čeněk Ševčík¹³⁴ (hostinští z Českého Brodu). Odborným rádcem byl ustanoven prokurista Winter z hostinského pivovaru z Malého Rohozce.¹³⁵

Na začátku března byl vyslán František Vácha, Jan Tůma a Josef Spousta na centrální ředitelství k panu Křešlovi, aby zde vyjednali prodloužení kupní smlouvy.¹³⁶ Centrální ředitel Křešl souhlasil s prodloužením kupní lhůty, ale pouze za předpokladu, aby Hostinský pivovar, a. s. v Kostelci nad Černými lesy převzal správu pivovaru do 12. března 1924.¹³⁷ Obec Kostelec nad Černými lesy však zůstala současně jako ručitel v konsorciu¹³⁸ a to až do té doby, než byla kupní smlouva uzavřena.¹³⁹

Akciová společnost Hostinský pivovar převzala pivovar do své správy dne 12. března 1924 společně s celým knížecím inventářem, mimo inventář bývalého nájemce pana Öesterreiche a pivovarských zásob, do kterých se však již

¹³³ Antonín Havránek byl zbaven funkce k 30. květnu 1924 z důvodu dlouhodobého nemoci. Zápis ze schůze konané dne 30.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 27. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹³⁴ Pan Čeněk Ševčík byl na začátku října obviněn, že odebírá pro svůj hostinec v Českém Brodě pivo nikoliv v Kostelci nad Černými lesy, ale právě z Českobrodského pivovaru. Hájil se tím, že pivo z pivovaru z Českého Brodu odebírají i jiní akcionáři, přesto byl zbaven funkce člena zařizovacího výboru. Dle zápisu schůze konané dne 31. 10. 1924 je doloženo, že již zmiňovaný Čeněk Ševčík objížděl hostince v Úvalech u Prahy a varoval jejich majitele před odběrem černokosteleckého piva. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 45, 53. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹³⁵ Zápis ze schůze konané dne 6.3. 1924 v zasedací síni městské rady. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 8. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹³⁶ Zápis ze schůze konané dne 6.3. 1924 v zasedací síni městské rady. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 8. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹³⁷ Zápis ze schůze konané dne 10.3. 1924 u pana Jana Tůmy doma. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 9. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹³⁸ Konsorcium je označení pro společenství, nebo pro příležitostné sdružení právnických subjektů k provedení určitého obchodu.

¹³⁹ Zápis ze schůze konané dne 12.3. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 10. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

nepočítalo uvařené pivo v objemu 871hl za 47 823, 72 Kč. Prozatímním vedením pivovaru byl pověřen Vilém Vilém, který byl zároveň jeho jednatelem.¹⁴⁰

Jedním z prvních úkolů nově zvoleného zařizovacího výboru v čele s předsedou Karlem Žákem bylo ale také převzít inventář pana Öesterreicha, který byl zatím posledním nájemcem pivovaru. Už na schůzi, která se konala 12.3. 1924 měl pan Öesterreicher veškerý svůj inventář sepsat a určit jeho cenu.¹⁴¹ Ovšem ani o pět dní později nebyla jeho cena dohodnuta, přestože se jednalo o věci, které byly pro provoz pivovaru nezbytné a bez oficiálního předání tohoto inventáře nemohl podnik tyto věci využívat. K převzetí inventáře od pana Öesterreichera došlo až 10.4. 1924 a kontrolu při jeho převzetí prováděli členové přípravného výboru Karel Žák, Jan Tůma, Vilém Vilém a František Vácha. Před samotným předáním bylo dohodnuto snížení ceny inventáře, kterou původně pan Öesterreicher vyčíslil, s centrálním ředitelstvím v Kolodějích v Praze prostřednictvím ředitele Krešla. Celková cena inventáře byla tak stanovena na 250 000 Kč.¹⁴² Jednotlivé položky byly cenově rozděleny následovně:¹⁴³ vozy 4 400 Kč, tři páry koní 27 000 Kč, led 26 000 Kč, kočár a dva postroje 3 000 Kč, slad 69 000 Kč, chmel 8 700 Kč, pila 53 000 Kč¹⁴⁴ a zbylý inventář byl vyčíslen na 54 000 Kč. Bylo tak stanoveno, že vše jak v pivovaru stálo či leželo, že veškerý inventář patřil tímto Hostinskému pivovaru, a. s.¹⁴⁵

Na začátku května ovšem zaslal pan Öesterreicher na výbor dopis, v němž požadoval odměnu za zprostředkování koupě pivovaru ve výši 25 000 Kč. Dne 9. 5. 1924 byl na schůzi výboru čten tentokrát jiný dopis od Františka Öesterreichera, ve kterém se dožadoval 2% z kupní ceny podniku a výloh

¹⁴⁰ Zápis ze schůze konané dne 12.3. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 10. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁴¹ Zápis ze schůze konané dne 12.3. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 10. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁴² Z této konečné ceny přislíbil centrální ředitel Hostinskému pivovaru, a. s. náhradu ve výši 5 000 Kčs.

¹⁴³ Zápis ze schůze konané dne 11. 4. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 16. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁴⁴ Převzetí pily bylo podmíněno tím, že se bude nacházet v dobrém stavu, jinak byla možná srážka z původní stanovené ceny. Samotná pila však byla k 1. srpnu prodána neznámému zájemci za 60 000 Kčs. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 16.)

¹⁴⁵ Pan Öesterreicher požádal v polovině dubna přípravný výbor a uvolnění jednoho zahradního deštníku a o uvolnění zahradních židlí, které byly součástí již předaného inventáře. Výbor mu v této záležitosti vyhověl.

v celkové výši 20 900 Kč. Jelikož neměl právo požadovat takovýto obnos, byla jeho žádost zamítnuta a zároveň předána právníku dr. Pospíšilovi.¹⁴⁶

V březnu 1924 byla podána žádost o úvěr u Hospodářské záložny ve výši 600 000 Kč, který byl o měsíc později Hospodářskou záložnou schválen.¹⁴⁷ Zároveň se rozběhlo jednání o pojištění celého podniku u banky Slavie.¹⁴⁸

K prvnímu dubnu roku 1924 byl přijat jako zástupce účetního pan Kalfus,¹⁴⁹ který zde byl zaměstnán přes 40 let, za plat 1000 Kč měsíčně a za stejných podmínek byl přijat i sládek Václav Budil, který zde působil jako sládek již od roku 1883.¹⁵⁰ K 12. 4. byl zaměstnán domovník, jehož plat činil 150 Kč týdně. Měl na starost koně, úklid kancelář, dvora a zahrádky.¹⁵¹

4. 4. 1924 referoval na schůzi prozatímní vedoucí pivovaru Vilém Vilém o vaření piva.¹⁵² V tu dobu se v pivovaru vařily čtyři várky týdně, což bylo na

¹⁴⁶ Zápis ze schůze konané dne 13.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 20. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Soudní spor s panem Ferdinandem Öesterreicherem se táhl od prosince 1925 do března 1926. Za společnost se soudních stání účastnil pan František Vácha, který byl pověřen společností k nekompromisnímu jednání. V březnu 1926 bylo na základě dohody mezi oběma stranami rozhodnuto o tom, že pan Öesterreicher obdrží náhradu ve výši 27 000 Kč, která byla splacena do půl roku. (Kniha zápisů o schůzích správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 26 - 30.)

¹⁴⁷ Slíbená půjčka byla k dispozici od 19. září 1924 u Okresní hospodářské základny. Částka se úrokovala 6% a úrok byl připisován pololetně na běžný účet, který se pro tuto půjčku zřídil. Zápis ze schůze konané dne 19.9. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 41. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁴⁸ Po podrobném jednání s pojišťovací agentem od banky Slavie bylo dohodnuto pojištění zásob proti ohni na nejmenší stanovené hranici ve výši 250 000 Kč, s výhradou, že se podnik může každý měsíc nad tento obnos připojistit a potom z dosažené výše obnosu poj. obnosu opět pojistnou hodnotu snížit na nejmenší hranici 250 000 Kčs. Zápis ze schůze konané dne 10. 10. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925), s. 47. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) V roce 1927 bylo pořízeno pojištění povinného ručení na stroje, elektriku, dvanáct koní, mostní váhu a zdviž. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 81. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁴⁹ Pan Kalfus byl k 1. červenci 1924 nahrazen novým prozatímním úředníkem Josefem Lachmanem z Kolína, jehož měsíční plat činil 1 300 Kčs a na schůzi konané dne 30. 5. 1924 výbor schválil vyplatit mu 300 Kčs přírůstek na stěhování a stejně tak se výbor zavázal platit mu nemocenskou a pojištění.

¹⁵⁰ Zařizovací výbor nebyl zatím oprávněn přijmout úřednictvo, které podléhá penzijnímu pojištění a to až do té doby, dokud nebude společnost utvořená. 16. května 1924 byl zvýšen plat sládky Václava Budila o 500 Kčs měsíčně za práci přes čas a na schůzi konané 13. června 1924 výbor rozhodl o vyplácení penzijního pojištění a nemocenské. Zápis ze schůze konané dne 16.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 22. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵¹ Zápis ze schůze konané dne 11.4. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 16. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵² První várka pod správou Hostinského pivovaru, a. s. byla vařena 21. března 1924. Zápis ze schůze konané dne 16.3. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru

poměry minulé velmi málo. Příčina tkvěla hlavně v tom, že byl v podniku nedostatek ležáckých sudů a kádí. Výboru se podařilo v období od dubna do 31. října 1924, kdy akciová společnost Hostinský pivovar od Lichtenštejnů zakoupila, koupit ležácké sudy v Humpolci,¹⁵³ ve Vysočanech (9 kádí a 1 sud), v Michly (15 sudů),¹⁵⁴ v Praze od Společenství bednárný (125 sudů),¹⁵⁵ v Plzni¹⁵⁶ a v Rožďalovicích.¹⁵⁷ Výbor jednal o koupi ležáckých sudů také s firmou Pick, ale jelikož sudy nabízené firmou byly menšího obsahu od obchodu bylo nakonec ustoupeno.¹⁵⁸ Kromě sudů bylo potřeba také zakoupit pивní lahve. První objednávka čítající 2 000 lahví byla provedena u firmy Fischman a synové.¹⁵⁹ Dne 13. 6. 1924 byla stanovena cena prodáváného piva: sud 10° za 150 Kč, 12° za 180 Kč a sud 14° za 215 Kč. Lahvové pivo bylo prodáváno: 10° za 2, 20 Kč, 12° za 2, 80 Kč a 14° za 3, 00 Kč.¹⁶⁰

Zároveň byla provedena revize u poloviny odběratelů a bylo zjištěno, že černokostelecké pivo se dostává zpět do oblíbenosti, a bylo tudíž na místě hledat další zájemce o odběr piva. Do konce října se podařilo zajistit nové hostince, které se zavázaly černokostelecké pivo odebírat. Jednalo se o hostince

Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 11. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵³ Zázpis ze schůze konané dne 26.3. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 12. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵⁴ Zázpis ze schůze konané dne 11.4. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 16. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵⁵ Zázpis ze schůze konané dne 16.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 22. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Od téhož podniku byla zakoupena smola na vysmolení ležáckých sudů, což bylo potřeba provádět zhruba každé tři roky na jaře, kvůli lepší kvalitě zrání piva v sudech a zároveň pro zachování dobré kvality samotných sudů.

¹⁵⁶ Sudy zakoupené v Plzni byly však podřadné a rozeschlé, kvůli tomu bylo hodně piva, které v nich bylo prodáno, vráceno. Sudy musely být poté namáčeny a z části opraveny, tím bylo další stížnosti zabráněno. Zázpis ze schůze konané dne 27. 6. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 30. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵⁷ Zázpis ze schůze konané dne 2.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 18. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵⁸ Zázpis ze schůze konané dne 13. 6. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 29. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁵⁹ Zázpis ze schůze konané dne 30.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 27. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶⁰ Zázpis ze schůze konané dne 13. 6. 1924 v pivovaru. (Kniha zázpisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 29. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

v Přehvozdí, v Záluží, ve Vyšerovicích, v Přerově nad Labem, v Jiřínách, v Čelákovcích, v Mochově, v Lysé nad Labem,¹⁶¹ ve Vykání,¹⁶² ve Velimi (pan Libonský).¹⁶³ Zájem o černokostelecké pivo projevila také rafinerie na cukry v Pečkách, která chtěla nabízet toto pivo ve své tovární kantýně.¹⁶⁴ 29. srpna 1924 zároveň výbor na návrh pana Váchy schválil dát každému členovi výboru, kterému se podaří zajistit další hostinec pro odběr černokosteleckého piva, 2% odměny z ročního výčepu.¹⁶⁵

Na konec května roku 1924 byla plánována první valná hromada, která však musela být odložena.¹⁶⁶ Nejprve bylo zapotřebí, aby byl sepsán veškerý pivovarský inventář, popsány všechny budovy, vytvořen plán rozestavění budov a připraven výtah ze zemských desek, v neposlední řadě musel být pivovarský podnik také zapsán v obchodním rejstříku. Zařizovací výbor byl tak pověřen vést celý podnik ještě tři měsíce, až do podepsání kupní smlouvy. Členové výboru měli zároveň na každé schůzi povinnost podávat zprávy o jednotlivých oblastech, týkajících se chodu pivovaru. Zástupcem akcionářů v podniku byl zvolen Vilém Vilém, František Vácha se stal referentem v oblasti upisovacích akcií,¹⁶⁷ Veinštabl, Šefčík, Veselý a Moliterov se stali hlavními revizory účtu. Funkci správce budov dostal na starost Josef Spousta, Jan Tůma získal dočasný dohled nad hospodářstvím, loukami a zahradou a Bohumil Štěpán podával zprávy o stavu sena, slámy a ovsu. O jednotlivých budovách

¹⁶¹ Zápis ze schůze konané dne 24.10. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 51. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶² Zápis ze schůze konané dne 5.9. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 39. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶³ 12. září bylo vyjednááno s vlivným pánem od Mezinárodní společnosti jídelních a lůžkových vlaků o dodávky piva do jídelních vozů rychlíků jezdících na trati Praha - Paříž. Stejně tak bylo vyjednááno o dodávce piva do hostince ve Štíhlících, který jeho majitel přepsal na svého syna legionáře. O tom, zda byla s oběma odběrateli smlouva uzavřena, se nepodařilo zjistit více informací. Zápis ze schůze konané dne 12.9. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 37. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶⁴ Zápis ze schůze konané dne 17. 10. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 49. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶⁵ Zápis ze schůze konané dne 29.8. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 36. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶⁶ První valná hromada byla svolána až v červenci roku 1925. KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 11.

¹⁶⁷ Termínem upisování akcií označuje obchodní zákoník postup, jímž dochází ke shromáždění základního kapitálu (Základní kapitál obchodní společnosti) akciové společnosti.

měli na schůzích referovat: Antonín Šulc o sklepích, Antonín Havránek o sladovně, Václav Šulc o strojovně a Josef Krutský o bednárně.¹⁶⁸

1. září 1924 převzal na základě usnesení zařizovacího výboru funkci úřadujícího správního rady a vedení podniku po jednateli Vilémovi pan Josef Spousta.¹⁶⁹

V průběhu října zakoupil pivovarský podnik louku pod pivovarem. Původní částku, kterou majitel za louku požadoval, se povedlo snížit z 25 000 Kč na 22 500 Kč.¹⁷⁰ Vyhotovení kupní smlouvy na louku pod pivovarem bylo zadáno panu Dr. Pospíšilovi.¹⁷¹ Alespoň částečný obnos se podařilo pivovarskému podniku získat z prodeje pily za 54 000 Kč.¹⁷²

3. 2 Zakoupení pivovaru společností Hostinský pivovar, a. s.

Dne 31. října 1924 zakoupil zařizovací výbor Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy na základě trhové smlouvy s knížetem Janem II. z Lichtenštejna černokostelecký pivovar se všemi pozemky, budovami a inventářem za celkovou cenu 950 000 Kč.¹⁷³ Následovně byla do obchodního rejstříku zanesena nově vzniklá firma "Hostinský pivovar a sladovna v Kostelci nad Černými lesy, akciová společnost".¹⁷⁴ Kapitál společnosti¹⁷⁵ byl ustaven

¹⁶⁸ Zápis ze schůze konané dne 16.5. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 22. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁶⁹ K funkci úřadujícího správního rady a vedení závodu dostal Josef Spousta ještě byt o čtyřech místnostech, palivo, světlo, paušální pivo a vyplácení cest za obchodem. Zápis ze schůze konané dne 15.8. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 35. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁷⁰ O koupi louky uvažoval výbor již v květnu, ale kvůli nedostatku peněz došlo k obchodu až v říjnu. Zápis ze schůze konané dne 2. 5. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 18. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁷¹ Zápis ze schůze konané dne 10. 10. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 47. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁷² Pila byla prodána panu Ludvíku Šulcovi z Luštěnic u Mladé Boleslavi. Zápis ze schůze konané dne 17. 10. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 49. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁷³ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 15.

¹⁷⁴ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

ve výši 1 500 000 Kč a byl rozdělený na 3 000 akciích¹⁷⁶ po 500 Kč.¹⁷⁷ Jak již bylo výše zmíněno, prvním předsedou správní rady byl 1. září 1924 zvolen Čechoameričan a hlavní akcionář Josef Spousta, dalšími akcionáři byli povětšinou hostinští z okolí.¹⁷⁸ Dne 7. 11. 1924 zároveň zařizovací výbor podepsal prohlášení, dle kterého bylo uděleno Kostelci nad Černými lesy předkupní právo¹⁷⁹ na pivovar.¹⁸⁰

3. 3 Správní rok 1924/1925

V letech 1924/1925 se provoz pivovaru začal rozjíždět na plné obrátky. Vařila se zde světlá 10°, 12° a černá 14°. Cena piva činila za 100l sud 10° 165 Kč, za 12° 189 Kč a za 14° 225 Kč. Ceny piva byly stanovovány dle cen

¹⁷⁵ Společnost byla oficiálně založená 31. 7. 1925, ale bývá uváděno i datum založení 31. 10. 1924. PÍŠA, Rudolf. *Pivovary a sladovny*. Katalog cenných papírů. Praha: DAS MEDIA, 2008. s. 112.

¹⁷⁶ Akcie byly tisknuty u České grafické unie v Praze. (Zápis ze schůze konané dne 24. 4. 1925 v pivovaru. Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 90 - 91. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁷⁷ PÍŠA, Rudolf. *Pivovary a sladovny*. Katalog cenných papírů. Praha: DAS MEDIA, 2008. s. 112.

¹⁷⁸ Na schůzích konaných v březnu bylo v Českém Brodě upsáno 1000 kusů akcií za 500 000 Kčs, v Kouřimích bylo upsáno 260 kusů akcií za 130 000 Kčs a v Kostelci n. Č. I. bylo upsáno 300 akcií za celkovou částku 150 000 Kčs. Zároveň se na chůzi konané dne 4. dubna 1924 přihlásili o akcie i jednotlivci: Josef Krutský (10 akcií), Bohumil Štěpán (10 akcií), Josef Chytráček (10 akcií), Josef Procházka (5 akcií), Josef Paclt (20 akcií), Josef Spousta (20 akcií), Josef Žák (20 akcií), Vilém Vilém (10 akcií). Zápis ze schůze konané dne 4. 4. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925), s. 13. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Na schůzi dne 2. 5. 1924 bylo jednáno o zaměstnancích, kteří se upsali a bylo usneseno, aby jim byl ten obnos vrácen, jelikož by to údajně v budoucnosti mohlo podniku uškodit. Nakonec však bylo rozhodnuto, že každý ze zaměstnanců se může upsat, výbor si ale vyhradil právo na jejich přijetí. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 18. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) 23. května 1924 bylo na schůzi v Plaňanech upsáno 7 akcií. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925), s. 25. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Na schůzi dne 16. června bylo referováno o upisování akcií a bylo sděleno, že upisovatelů bylo k tomu dni celkem 161 na 1551 akcií za 863 650Kčs složeno 783 700Kčs. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 29. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Dne 27. června 1924 zakoupil Josef Spousta 481 akcií za 248 050 Kčs. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 30.) Dne 15. 8. 1924 zakoupil František Vácha 100 kusů akcií, Karel Žák 200 ks akcií s Josef Spousta zbylých 547 akcií.

¹⁷⁹ Předkupní právo je právo oprávněné osoby požadovat, aby při zániku subjektivního práva byla věc nejprve nabídnuta ke koupi této osobě.

¹⁸⁰ Zápis ze schůze konané dne 7. 11. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 55. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

konkurenčních pivovarů.¹⁸¹ Byla zároveň určena jednotná cena lahvového piva ve výši 2, 20 Kč a taktéž bylo na jaře roku 1925 rozhodnuto, že černokostelecké pivo se bude prodávat pouze do hostinců (včetně piva lahvového), nikoliv soukromníkům.¹⁸² Začalo se rovněž jednat s dalšími hostinci v okolí, jakožto potencionálními odběrateli černokosteleckého piva.¹⁸³ Hostinským, kteří pivo odebírali po celý rok, byla na konci roku za každý sud vyplácena částka 2, 50 Kč.¹⁸⁴

Přesto všechno se pivovar v tomto období potýkal s řadou problémů. Již na počátku listopadu 1924 se zařizovací výbor musel vypořádat se špatnou disciplínou mezi dělníky, kteří v podniku pracovali. Projevovalo se to zejména neposlušností a nedbalostí ve vykonávání rozkazů sládka Budila, která měla za následek snížení kvality piva v důsledku toho, že sklepy nebyly řádně uklizené, ale především proto, že dělníci nevyměňovali v pravidelných intervalech kvasnice za čerstvé.¹⁸⁵

V prosinci 1924 vyčerpal nákup surovin pohotovostní finanční prostředky i úvěr u Hospodářské okresní záložny. Případná půjčka však byla možná pouze pro jednotlivce, nikoli pro podnik, protože firma k tomuto měsíci nebyla stále protokolována a nebyly schváleny její stanovy a podnik nebyl stále převeden na novou společnost. Nejprve bylo jednáno s pány Kuncem, Stejskalem a Šulcem, kteří svými podpisy slíbili záruky za půjčku pivovaru, která by zachránila hospodářský režim podniku.¹⁸⁶ Později však bylo nutné apelovat na členy celého

¹⁸¹ Zápis ze schůze konané dne 2.1. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 67. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁸² Zápis ze schůze konané dne 29.5. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 94-95. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁸³ O odběru piva se jednalo v hostincích v Milčicích, Chválovicích, Radimi, Dobřichově, Cerhencích, Ratenicích Vrbové Lhotě, Pískové Lhotě, Kostelní Lhotě, Poříčanech, Borku, Lipanech, Škvorci, Plaňanech, Kouřimi, Horních Krůtech. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 59 - 103. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁸⁴ Zápis ze schůze konané dne 2. 1. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 65. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁸⁵ Výbor následně vydal vyhlášku, dle které v případě opakování prohřešků byl viník potrestán propuštěním z podniku. Zápis ze schůze konané dne 14. 11. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 57. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁸⁶ Zápis ze schůze konané dne 12. 12. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 65. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

výboru a nutnost půjčky z řad členů, kdy by každý zapůjčil peníze dle svých možností. 2. ledna 1925 byla na schůzi zařizovacího výboru vybrána od členů půjčka ve výši 80 000 Kč.¹⁸⁷ Současně v prosinci 1924 zažádala obec pivovar o zaplacení 65 000 Kč za odstupné. Zařizovací výbor však podal na městský úřad žádost o snížení této původní ceny. K jednání došlo na konci ledna roku 1925 na obecním úřadě za účasti pana Spousty a podnikového účetního. Obecní zastupitelstvo nakonec povolilo slevu 15 000 Kč na svůj původní požadavek.¹⁸⁸

19. prosince 1924 se v hotelu U Města Prahy konala schůze akcionářů Hostinského pivovaru, a. s. Schůze byla zahájena uvítáním upisovatelů panem Karlem Žákem, zprávu o kupních smlouvách přednesl pan František Vácha, zprávu o upisování akcií¹⁸⁹ měl na starost Josef Spousta a zprávu o dosavadní činnosti zařizovacího výboru přednesl podnikový účetní Lachmann.¹⁹⁰ Na této schůzi nabídl pan Josef Spousta své akcie přítomným hostinským s tím, aby mu jednou nebylo vytýkáno, že na akciích stavovského podniku hodlal vydělat. Nakonec se jeho nabídka nesetkala s odezvou a jeho většinové zastoupení na vlastnictví akcií se nezměnilo.¹⁹¹

Na začátku roku 1925 byla podniku zaslána zpráva o dvou intervencích Státního pozemkového ústavu v Praze ohledně schválení kupní smlouvy. První intervence, během níž se jednalo o snížení převodních poplatků na nově vzniklou společnost, dopadla úspěšně. Zástupci zařizovacího výboru však museli ještě dodatečně doručit na sociální odbor Státního pozemkového úřadu seznam zaměstnanců a prohlášení, že všichni zmínění na seznamu nebyli propuštěni, ale ponecháni ve službě.¹⁹² Na konci ledna přišlo ze Státního pozemkového

¹⁸⁷ Peníze zapůjčili pan Weinstabl, Bouma, Tůma, Procházka a Vácha. Zápis ze schůze konané dne 2. 1. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 67. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁸⁸ Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 65, 76 - 78. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

¹⁸⁹ Zakoupení části nové neprodané emise akcií.

¹⁹⁰ Zápis ze schůze konané dne 5. 12. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 63. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.) Podnikový účetní byl propuštěn dle usnesení správní rady ze dne 2. února 1927 na základě nedostatečného vedení účtů. (Kniha zápisů o schůzích správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 64. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁹¹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 15.

¹⁹² Zápis ze schůze konané dne 2. 1. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 67. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

úřadu konečné vyrozumění, že původní požadavek úřadu 95 000 Kč na 10% poplatek z kupní smlouvy byl snížen na 20 000 Kč.¹⁹³

Na jaře roku 1925 se zařizovací výbor věnoval otázce pojištění pivovaru proti požáru.¹⁹⁴ Bylo vyzváno celkem šest českých pojišťoven k vydání pojišťovacích návrhů, současně výbor jednohlasně schválil pojistit pivovar na částku 1 000 000 Kč a sice jen na hořlavé části a obsah.¹⁹⁵ Ze všech později došlých návrhů se jako nejpříjemnější jevil výboru návrh pojišťovny Slavie a pojišťovny Plaňanské.¹⁹⁶ Pivovar nakonec zůstal pojištěn u pojišťovny Slavie.¹⁹⁷

Zařizovací výbor se však nepotýkal pouze s problémy související se správou a provozem pivovaru, konflikty a rozbroje se nevyhnuly ani samotným členům výboru a správní rady. Terčem kritiky, která gradovala až do roku 1929, se stal sám předseda správní rady a jednatel podniku pan Josef Spousta. Počáteční neshody mezi členy výboru, které vedly k celkové rozladěnosti mezi členy a byly také příčinou časté absence některých členů na schůzích, byly pravděpodobně způsobeny pomluvami osoby pana Spousty, o němž se po Kostelci proslýchalo, že: *"...jakoby on zde jenom vládl, že chce vždy jen prosadit jenom svou vůli a že na názory jiných vůbec prý nebere zřetel."*¹⁹⁸ Na toto obvinění pan Spousta reagoval na schůzi dne 28. listopadu 1924: *"Mají-li snad členové z Kostelce něco proti němu, ať to vysvětlí a provedou s ním vyúčtování a že on milerád opustí každým okamžikem závod."*¹⁹⁹ Na stranu Josefa Spousty se

¹⁹³ Poplatek se stal splatným v pěti ročních splátkách po 4 000 na nízký úrok. Zápis ze schůze konané dne 13. 2. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 76 - 78. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁹⁴ Pivovar byl v tu dobu pojištěn již u banky Slavie, viz výše.

¹⁹⁵ Zápis ze schůze konané dne 13. 3. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 81 - 82. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁹⁶ Ačkoliv pojišťovací návrh pojišťovny Plaňanské se jevil jako ideální, nakonec se výbor rozhodl pro pojišťovnu Slavii a to hlavně z toho důvodu, že u Plaňanské pojišťovny byl pojištěný konkurenční pivovar v Českém Brodě, který měl na pojišťovnu velký vliv, čehož se v Černokosteleckém pivovaru obávali. (Zápis ze schůze konané dne 17. 4. 1925 v pivovaru. Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 87 - 89. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁹⁷ Zápis ze schůze konané dne 17. 4. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 65. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁹⁸ Zápis ze schůze konané dne 28. 11. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 59. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

¹⁹⁹ Zápis ze schůze konané dne 28. 11. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 59. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

postavil místopředseda František Vácha, který pomluvy spojené s osobou pana Spousty popřel s tím, že uplatňování vůle jedinice na schůzích je naprosto nemožné, jelikož předseda musel dát dle zavedených demokratických zvyklostí vždy o každém návrhu hlasovat.²⁰⁰ Josef Spousta zůstal jednatelem podniku ještě další dva měsíce, než členům výboru došel dopis s jeho rezignací. Jako příčinu svého odstoupení uvedl, že pro něj již nadále nebylo možné bezplatně objíždět hostince a zajišťovat nové odběratele.²⁰¹

Dne 12. června přinesl Josef Spousta na schůzi výboru žádost o vyplacení částky 150 000 Kč z jím poskytnuté půjčky 300 000 Kč. Následně však vyšlo najevo, že potřeboval částku celou. Přednesl zde návrh, že v případě, že by mu nemohlo být vyplaceno zbylých 150 000 Kč, žádal o souhlas k prodeji jedné poloviny jeho akcií na pana Kubína v Úvalech. Výbor se usnesl vyplatit panu Spoustovi částku 150 000 Kč a zbylou polovinu částky vyplatit na konci července.

3. 4 První valná hromada (31. červenec 1925)

Ustavující valná hromada byla naplánována na 31. července 1925 a konala se od 10 hodin dopoledne v restauraci Zelený dům²⁰² v Kostelci nad Černými lesy. Bylo zde oficiálně vyhlášeno založení společnosti Hostinský pivovar, akciová společnost v Kostelci nad Černými lesy se sídlem v Kostelci nad Černými lesy. Hlavním účelem této společnosti mělo být kupovat nebo najímat pivovary a sladovny a v nich provozovat výrobu a prodej piva a sladu.²⁰³ Společnost byla založena na základě povolení, které bylo uděleno hostinským a hoteliérům : Karlu Žákovi a Antonínu Šulcovi v Českém Brodě, Františku Váchovi a Ladislavu Válovi v Kouřimi, Janu Tůmovi a Josefu Spoustovi v Kostelci nad

²⁰⁰ Zápis ze schůze konané dne 28. 11. 1924 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 59. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁰¹ Ačkoliv Josef Spousta na schůzi konané dne 16. ledna 1924 uvedl, že hostince objíždí bezplatně, ve skutečnosti dostával od podniku denní paušál 50 Kčs. Dalším důvodem, který vedl Josefa Spoustu k rezignaci byla mimo jiné také jeho návštěva v jednom hostinci v okolí Kostelce, během které vypil několik sklenic piva a musel pak za to zaplatit. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 59. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁰² Restaurace Zelený dům se nachází na náměstí Smiřických (č. p. 38).

²⁰³ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 15.

Černými lesy, Bohumilu Štěpánovi ve Svatbíně a Antonínu Havránkovi v Molitorově.²⁰⁴

Hlavním bodem programu jednání bylo sestavení kandidátní listiny pro volbu první správní rady a první dozorčí rady. Do podvýboru, který měl následně připravit oddělené kandidátky, byli zvoleni pánové Bohumil Štěpán, František Vácha a Antonín Šulc. Do správní rady byli navrženi pánové Žák, Šulc, Vácha, Štěpán, Tůma a Spousta. Do dozorčí rady byli doporučeni pánové Bouma, Zlatohlávek, Havránek a Stejskal. S konečnou platností byla tak nakonec zvolena 14. srpna 1925 správní rada v čele s předsedou Josefem Spoustou. Dalšími členy rady se stal František Vácha, hoteliér v Kouřimi, Bohumil Štěpán, hostinský ve Svatbíně, Antonín Šulc, restauratér v Českém Brodě, Jan Tůma, hostinský v Kostelci nad Černými lesy, Ladislav Vála, hostinský v Kouřimi a Karel Žák, hoteliér v Českém Brodě.²⁰⁵ Náhradníky do správní rady se stali pánové Zlatohlávek a Procházka.²⁰⁶ Místo v dozorčí radě získali pánové Chytráček, Havránek, Stejskal a náhradníkem byl zvolen pan Zeman.²⁰⁷ Mezi členy správní rady byly také rozděleny jednotlivé oblasti, týkající se chodu podniku, o nichž měl každý člen podávat zprávy na schůzích správní rady. Oblasti nákupů měl na starost pan Ladislav Vála, o odbytu piva referoval na schůzích pan Karel Žák, o celkové oblasti hospodářství pan Bohumil Štěpán, technickým referentem byl pan Antonín Šulc, o administrativu se staral pan Karel Žák a o sudárně podával pravidelné zprávy pan Jan Tůma.²⁰⁸

²⁰⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 16.

²⁰⁵ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

²⁰⁶ Volba členů správní rady proběhla 14. srpna 1925 v zasedací síni pivovaru. Při volbě předsedy obdržel pan Josef Spousta čtyři hlasy, pan Karel Žák dva hlasy a jeden hlasovací lístek byl odevzdán prázdný. Do funkce místopředsedy správní rady byl po obdržení čtyř hlasů zvolen pan František Vácha, Karel Žák obdržel jeden hlas a dva hlasovací lístky byly odevzdány prázdné. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (srpen 1925 - březen 1930), s. 1. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁰⁷ Zápis ze schůze konané dne 31. 7. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925) s. 103. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁰⁸ Zápis ze schůze konané dne 18. 9. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 11. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

3. 5 Pivovar v letech 1925 - 1930

V druhé polovině 20. let se provoz pivovaru opět rozběhl na plné obrátky. Ve druhém správním roce 1925 - 1926 bylo uvařeno celkem 224 várek 10° piva, tři várky světlého 12° piva a sedm várek černé 14°. Výstav v tomto období činil přes 20 000hl.²⁰⁹ Ve správním roce 1928 - 1929 bylo v pivovaru vystaveno celkem 21 116hl piva.²¹⁰ Rekordní měsíční produkce byla zaznamenána v červenci roku 1929, kdy bylo uvařeno celkem 3 109hl. V té době stoupl také téměř dvojnásobně odběr černého čtrnáctistupňového piva.²¹¹ O zvýšení oblíbenosti piva a jeho odběru v tomto období svědčí rovněž výstav za říjen 1929, kdy bylo během tohoto měsíce uvařeno o více než 200hl piva více, než v témže období předchozí rok.²¹²

V květnu roku 1926 byly sníženy ceny sudového piva. Stolitrový sud 10° a 12°²¹³ stál po snížení 180 Kč a sud černé 14° se s tím samym objemem prodával za 220 Kč.²¹⁴ Ceny lahvového piva se i nadále řídily dle cen konkurence.²¹⁵ Z tohoto důvodu došlo také v červenci roku 1927 k poklesu jeho ceny.²¹⁶ Světlá 10° stála po snížení 2 Kč, 12° 2, 60 Kč a lahev černé 14° bylo možné zakoupit za 3 Kč.²¹⁷ Od září roku 1929 byla hostinským, kteří si sami jezdili do Kostelce pro pivo, poskytována sleva.²¹⁸

²⁰⁹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 15.

²¹⁰ Zápis ze schůze konané dne 20. 9. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 153. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹¹ Zápis ze schůze konané dne 2. 8. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 143. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹² Zápis ze schůze konané dne 8. 11. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 165. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹³ Sudový dvanáctistupňový ležák byl v květnu 1927 zdražen na 185 Kč. (Zápis ze schůze konané dne 11. 5. 1927 v pivovaru. Kniha zápisů správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 105. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹⁴ V říjnu 1928 byla zvýšena sleva pro stálé odběratele na sudové 10° z 2,50 Kč na 3, 50 Kč za 1hl. O dva roky později došlo ke zvýšení na 5 Kč za 1hl.

²¹⁵ Zápis ze schůze konané dne 7. 5. 1926 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 35. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹⁶ Lahvové pivo mělo v té době objem 1l.

²¹⁷ Zápis ze schůze konané dne 8. 6. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 83. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹⁸ Výše slevy byla stanovována případ od případu, záleželo hlavně na množství odebíraného piva. (Zápis ze schůze konané dne 27. 9. 1929 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady

V listopadu 1930 byl v Československé republice schválen zákon o dani z piva. Na základě tohoto zákona museli všichni, kdo po živnostensku produkovali pivo pro další prodej či odbyt, osoby, jež vyráběly pivo pro svou vlastní potřebu a osoby, které pivo přivážely z ciziny, platit daň v minimální výši 46 haléřů za 1l.²¹⁹ Tento zákon se samozřejmě dotkl i černokosteleckého pivovaru, který musel odvádět ročně 50 Kč za 1hl vystaveného piva.²²⁰

Výsledek hospodářství za správní rok 1925/1926 skončil čistým ziskem ve výši 143 830, 41 Kč.²²¹ K této částce byl zároveň převeden čistý zisk za hospodářství z doby zařizovacího výboru, který činil 10 514, 43 Kč. V prosinci 1926 došlo na návrh správní rady usneseným dle stanov společnosti k přerozdělení celkového čistého zisku ve výši 154 344, 84 Kč. Celých 5% ze zisku bylo přiděleno všeobecnému rezervnímu fondu,²²² akcionářům byla vyplácena 5% dividenda²²³ ve výši 75 000 Kč a byla vyplácena 10% tantiéma²²⁴ správní radě²²⁵ a 5% tantiéma radě dozorčí.²²⁶ Ze zbývajících částky bylo

Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 156. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²¹⁹ U piva výčepního činila daň z jednoho litru 46 haléřů, u ležáku 60 haléřů a u piva speciálního 80 haléřů. (LIKOVSKÝ, Zbyněk. *Pivovary československého území 1900 - 1948*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 2006.)

²²⁰ Zápis ze schůze konané dne 1. 10. 1930 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 177. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²²¹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 15.

²²² Částka přidělená rezervnímu fondu činila 7 717, 21 Kč. Rezervní fond je fond určený ke krytí ztrát obchodní společnosti. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 58. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²²³ Dividenda je důchod akcionáře plynoucí z vlastnictví akcie. Bývá vyjádřena v procentech akciového kapitálu k rozdělovanému zisku. U zvýhodněných akcií lze stanovit pevnou nižší dividendu vyplácenou nezávisle na zisku společnosti, tím se blíží úkoru z obligací.

²²⁴ Tantiéma je druh odměny členů dozorčí a správní rady obchodních kapitálových společností. Je vyplácena ze zisku před jeho rozdělením podílníkům.

²²⁵ Tantiéma vyplácená správní radě činila 7 162, 76 Kč. Tantiéma byla rozdělena členům správní rady dle toho, kolika schůzí se osobně zúčastnili. Pan Spousta, Vácha a Tůma obdrželi za účast na 21 schůzích částku 1139, 53 Kč. Pan Vála získal za 17 schůzí 922, 48 Kč, pan Žák za 16 schůzí částku 868, 21 Kč, pan Štěpán za 13 schůzí 705, 42 Kč, pan Zlatohlávek za 12 schůzí 651, 16 Kč, pan Paclt za šest schůzí 325, 58 Kč a pan Šulc za účast na pěti schůzích 271, 32 Kč. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 58. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²²⁶ Tantiéma vyplácená dozorčí radě byla stanovena na 3 581, 38 Kč. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 58. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

60 000 Kč přiděleno dispozičnímu fondu a zbylých 833, 49 Kč bylo převedeno na nový účet.²²⁷

Správní rok 1927 - 1928 zaznamenal čistý zisk, který s převodem z roku minulého ve výši 1989, 40 Kč, činil celkem 147 537, 25 Kč.

3. 5. 1 Úprava objektu pivovaru a nové technologické zařízení

V období od roku 1925 do roku 1930 prošel objekt pivovaru četnými přestavbami a byla zakoupena nová technologická zařízení, která umožnila zlepšení a zrychlení výroby piva. Došlo k opravě lednice, která stála na místě bývalého štoku na led, a opravě plechového perónu a schodů ve varně.²²⁸ Do místnosti ve sklepích,²²⁹ kde byl skladován led, a v prostoru kolem štoků byla pořízena nová betonová podlaha.²³⁰ Byl zrenovován prostor spilky, v němž došlo k zesílení stropu.²³¹ V roce 1929 byl z důvodu vichřice opraven komín a střechy a zároveň byla provedena renovace vystírací kádě.²³² Opravou prošla v lednu roku 1930 i oprava střechy v té části objektu, kde se skladovalo mláto.²³³ Na dvoře byla zřízena mostní váha.²³⁴ Bylo zakoupeno nové kompletní stáčecí a filtrovací zařízení za 109 000 Kč,²³⁵ dva nové chladicí štoky²³⁶ od firmy Breitfeld

²²⁷ Zápis se schůze konané dne 29. 12. 1926 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 58. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²²⁸ Zápis se schůze konané dne 28. 8. 1925 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 4. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²²⁹ Zápis se schůze konané dne 4. 11. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 93. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²³⁰ Betonová podlaha u štoků vyšla podnik na 3 800 Kč. Zápis se schůze konané dne 9. 11. 1928 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 119. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²³¹ Zápis se schůze konané dne 2. 12. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 95. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²³² Zápis se schůze konané dne 19. 7. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 141. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²³³ Zápis se schůze konané dne 24. 1. 1930 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 179. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²³⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 15. Mostní váhy jsou obdélníkového půdorysu a slouží k vážení nákladních vozidel a souprav a železničních vagonů.

²³⁵ Původní cena stáčecího zařízení byla 112 000 Kč, nakonec se podařilo ujednat slevu na konečných 109 000 Kč.

a Daněk,²³⁷ a v neposlední řadě byl pivovar vybaven novými ležáckými sudy.²³⁸ Vozový park pivovaru byl v roce 1928 posílen o nové nákladní auto od firmy Českomoravská - Kolben - Daněk za 97 000 Kč.²³⁹

3. 5. 2 Personální změny ve správní radě a vyznamenání zaměstnanců

V únoru roku 1927 došlo ke změně osazenstva správní rady. Novými členy se 2. února stali pánové Bendl, který získal po panu Šulcovi technickou správu, a pan Kaše, jenž získal pod svou taktovku správu hospodářství po panu Štěpánovi.²⁴⁰ Zároveň byl tentýž měsíc přijat na zkoušku nový podnikový účetní pan Pecháček z Hoště, který ve funkci nahradil pana Lachmanna.²⁴¹ Ještě v květnu byl novým místopředsedou správní rady zvolen pan František Vácha z Kouřimi.²⁴²

K zásadním personálním změnám, které více méně otráslý celým podnikem, došlo v létě 1929. Na mimořádné valné hromadě, jež byla svolána na 23. srpna,²⁴³ došlo k odvolání tehdejšího předsedy správní rady pana Josefa Spousty.²⁴⁴ Novým předsedou byl na začátku září zvolen pěti hlasy dlouholetý

²³⁶ Více viz obrazová příloha č. 1, obrázek 15.

²³⁷ Firma Breifeld a Daněk vznikla v roce 1872 sloučením firem Breitfeld & Evans a Daněk a spol., kterou založil Čeněk Daněk v Karlíně v roce 1854. Výroba této firmy byla soustředěna především na vybavení dolů a potravinářský průmysl. V roce 1927 se tato firma spojila s firmou Českomoravská - Kolben a vznikla tak Českomoravská - Kolben - Daněk. (*Padesát let Kolbenky: (1896-1946)*. V Praze: Českomoravská Kolben-Daněk, národní podnik, 1946. 67-[III].)

²³⁸ Zápis se schůze konané dne 19. 4. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 131. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²³⁹ Zápis se schůze konané dne 8. 6. 1928 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 108. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴⁰ Zápis se schůze konané dne 2. 2. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 61. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴¹ Pan Pecháček byl přijat jednoletou zkušební dobu proti jednoměsíční výpovědi s platem 1 200 Kč. Po panu Pecháčkovi převzal místo účetního pan Matyáš. Zápis se schůze konané dne 11. 2. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 65. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴² Zápis se schůze konané dne 11. 5. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 106. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴³ Zápis se schůze konané dne 2. 8. 1927 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 145. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴⁴ Více o odvolání pana Spousty viz následující kapitola.

člen správní rady, pan Karel Žák.²⁴⁵ Současně byly téhož měsíce členům správní rady přerozděleny resorty, kdy pan Tůma dostal na starost auta a bednářny, pan Bendl sklepy, pan Vácha odbyt piva a nákup zásob a surovin obstarával pan Vála.²⁴⁶

V roce 1927 ocenila Obchodní a živnostenská komora v Praze několik zaměstnanců černokosteleckého pivovaru za jejich dlouholetou práci a přínos pro podnik. Při této příležitosti se v pivovaru dne 23. prosince 1927 uskutečnila malá domácí slavnost, během níž převzali vyznamenaní čestnou medaili a diplom. Mezi oceněnými byli sládek Václav Budil,²⁴⁷ vyznamenaný za 46 let služby, sladovník Béhm, bednář Jaroslav Vojáček, dělník Hynek Kratochvíl a vozka František Tuček.²⁴⁸

3. 5. 3 Odvolání předsedy správní rady pana Josefa Spousty

Spory mezi členy správní rady, které vyvrcholily v roce 1929, byly patrné již od roku 1924, kdy společnost Hostinský pivovar, a. s. podnik zakoupila. Největší rozepře měli mezi sebou pan Karel Žák a předseda správní rady pan Josef Spousta, kteří si na schůzích správní rady často vyměňovali své názory.²⁴⁹ Josef Spousta se na podzim roku 1925 pravděpodobně dostal do finanční tísně, jelikož v té době na několika schůzích za sebou požadoval od předsednictva, aby mu za jeho práci byly udělovány finanční odměny. Dokonce si na jednu ze schůzí správní rady připravil výčet všech finančních výdajů, které byl nucen vynaložit v souvislosti se svým stěhováním do pivovarského bytu, jeho následným malováním a čištěním. Ve soupisu nechyběl ani počet cest a

²⁴⁵ Zápis se schůze konané dne 6. 9. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 150. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴⁶ Zápis se schůze konané dne 20. 9. 1929 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 153. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴⁷ Kromě stříbrné medaile a diplomu obdržel pan Budil také odměnu ve výši 1 000 Kč. (Zápis se schůze konané dne 2. 12. 1927 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 94. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴⁸ Zápis se schůze konané dne 23. 12. 1927 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 96. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁴⁹ Zápis se schůze konané dne 28. 8. 1925 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 2. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

spotřeba benzínu, kterou musel na vlastní náklady zaplatit, když objížděl hostince po okolí. Na sklonku měsíce října 1925 požádal Spousta správní radu o povolení k prodeji svých akcií, až na 100 ks, které by si ponechal. Správní rada mu v návrhu, týkající se prodeje části jeho akcií, vyhověla.²⁵⁰

Řešení ohledně finančních odměn však ještě nebylo u konce. Na začátku roku 1926 předložil na schůzi správní rady pan Žák návrh, dle kterého by pan Spousta obdržel za rok 1925 odměnu ve výši 6 000 Kč a v roce 1926 by pak měsíčně dostával prémie v hodnotě 1 250 Kč. Tento návrh zůstal bez odezvy. Naopak druhý návrh pana Tůmy, na jehož základě by pan Spousta získal zpětně za každý měsíc svého působení v černokosteleckém pivovaru 1 250 Kč, byl schválen. Ačkoliv bylo na ustavující valné hromadě společnosti kdysi schváleno, že všichni členové zařizovacího výboru nebudou dostávat žádný plat (čemuž návrh pana Tůmy odporoval), byl návrh pana Tůmy ponechán v platnosti. Proti tomu se však postavil pan Karel Žák.²⁵¹ Dva členové správní rady a delegáti rady dozorčí vypracovali posléze ve smyslu jednacího řádu správní rady řádnou smlouvu, která stanovila práva a povinnosti pro úřadujícího správního radu.²⁵²

V srpnu 1929 došlo mezi členy představenstva společnosti k rozkolu. I když ještě v lednu téhož roku bylo na třetí valné hromadě²⁵³ vysloveno z řad akcionářů předsedovi správní rady Josefu Spoustovi poděkování, jelikož kromě 5% dividendy byla v témže roce vyplácena i 2% superdividenda,²⁵⁴ byla již v srpnu svolána mimořádná valná hromada,²⁵⁵ na které místopředseda správní rady pan František Vácha podal návrh na odvolání pana Josefa Spousty z funkce předsedy.²⁵⁶ Panu Josefu Spoustovi bylo vyčteno, že pobíral dividendy z pěti

²⁵⁰ Zápis se schůze konané dne 30. 10. 1925 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 21. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁵¹ Rozhodnutí správní rady se ani přesto nic nezměnilo.

²⁵² Zápis se schůze konané dne 26. 3. 1926 v pivovaru. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 30 - 35. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁵³ Třetí valná hromada se konala 30. ledna 1928 v deset hodin dopoledne v Českém Brodě. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 122. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁵⁴ Superdividenda je část zisku akciové společnosti, který připadá na požitkové listy vylosovaných akcií a která je vyplácena tehdy, když dividendy dosáhne určité úrokové míry (5 %).

²⁵⁵ Mimořádná valná hromada se konala 23. srpna 1929. (Zápis se schůze konané dne 2. 8. 1929 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 145. Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁵⁶ Zápis se schůze konané dne 2. 8. 1929 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 145. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

akcií, které si přivlastnil neprávem. A zároveň mu byl vytýkán nákup chmele, jenž byl realizován se značnou ztrátou. V neposlední řadě byly panu Spoustovi vytýkány jeho vyšší náhrady z akvizičních cest, jež byly neoprávněné.²⁵⁷ Novým předsedou správní rady byl v září 1929 zvolen pan Karel Žák.²⁵⁸

Jen těžko lze dneska soudit, zda tento krok správní rady umožnil další rozvoj pivovaru či nikoliv. Co však víme určitě, je to, že ve správním období 1928/1929 se čistý zisk černokosteleckého pivovaru zvýšil na 210 554,73 Kč a na v pořadí čtvrté valné hromadě,²⁵⁹ jež se konala v březnu roku 1930, byla mezi akcionáře rozdělena 5% dividendy a 3% superdividendy.²⁶⁰

Pan Spousta se však se svým odvoláním nesmířil. Měsíc po svém odvolání z funkce předsedy svolal z vlastní iniciativy mimořádnou hromadu, na které se pokusil obhájit, avšak neúspěšně. V listopadu 1929 podal pan Spousta na podnik žalobu pro neplatnost mimořádné valné hromady ze dne 23. srpna 1929. Soudní spory mezi Spoustou a Hostinským pivovarem, a. s. se táhly až do poloviny roku 1930.²⁶¹ Ve věci se také velmi angažoval časopis *Průboj*²⁶² v čele s redaktorem Františkem Šimáčkem.²⁶³ Ačkoliv jednotlivé strany na sebe házely špínu, podávaly na sebe navzájem žaloby a mezi pivovarem a časopisem *Průboj* to v jednu dobu více než jiskřilo, novou správní radou v čele s panem Žákem to nijak neotřásl.²⁶⁴

Tyto spory ovšem poškodily dobré jméno černokosteleckého pivovaru, čehož okamžitě začala využívat konkurence. Jedním z pivovarů, který využil situace a snažil na svou stranu přetáhnout hostinské a odběratele černokosteleckého piva, byl například pivovar v Benešově či Velkých

²⁵⁷ Zápis se schůze konané dne 22. 5. 1929 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 133 - 135. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁵⁸ Zápis se schůze konané dne 6. 9. 1929 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 150. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁵⁹ 4. valná hromada se konala dne 11. 3. 1930

²⁶⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 18.

²⁶¹ Zápis se schůze konané dne 8. 11. 1929 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a.s. (srpen 1925 - březen 1930) s. 165. (Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁶² Časopis *Průboj* byl severočeský krajský deník (1920 - 1960), byl orgánem severočeského Krajského výboru KSČ v Ústí nad Labem a byl založen v roce 1920 v Lounech.

²⁶³ František Šimáček byl učitelem na kostelecké škole. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 18.)

²⁶⁴ Z odpovědi představenstva pivovaru časopisu *Průboj* ve věci Josefa Spousty z února 1930. Kopie je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

Popovicích.²⁶⁵ Problémy s hostinci a odběrateli černokosteleckého piva však pravděpodobně nenastaly jen v důsledku sporu vedeným s panem Spoustou a časopisem Průboj. Velká část zákazníků si také stěžovala na kvalitu odebíraného piva, což se snažila správní rada vyřešit generálním úklidem ve varně, spilce a sklepích. Sládek Václav Budil dostal za úkol dávat lepší pozor na varné nádoby a lépe dohlížet na dělníky a kontrolovat jejich práci.²⁶⁶

3. 5. 4 Období hospodářské krize

Ačkoliv období před vypuknutím Hospodářská krize nebylo příliš ideální, pivovaru v Kostelci se dle dochovaných písemných zpráv z valných hromad a zápisů schůzí správní rady krize téměř nedotkla.²⁶⁷ Naopak správní rok 1929/1930 skončil dle zápisu z páté valné hromady s dosažením doposud největšího čistého zisku ve výši 248 103 Kč.²⁶⁸ V tomto správním roce dosáhl výstav piva 21 770hl,²⁶⁹ a bylo vyrobeno 390 tun sladu.²⁷⁰

Během jednání o výši dividendy na páté valné hromadě se akcionáři rozdělili na dva tábory. Jedna strana odmítala vytvoření rezervních fondů, zavrhovala investice jako předčasné, zároveň si byla jistá tím, že by úplně stačilo vyrábět dobré pivo, a v neposlední řadě požadovala tato strana vyplácení co nejvyšší dividendy. Členové druhého tábora však měli názory úplně opačné. Po dlouhém jednání nakonec zvítězila uvážlivější koncepce, která nepočítala

²⁶⁵ Zápis ze schůze správní rady konané dne 6. 6. 1930 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁶⁶ Zápis ze schůze správní rady konané dne 1. 8. 1930 v pivovaru. Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁶⁷ Přestože se pivovaru hospodářská krize nikterak výrazně nedotkla, Černokostecko určité změny pocítilo. Nejvíce zasaženi krizí byli keramici, především výrobci keramiky umělecké a užitkové, ale také cihlářští dělníci. Už na počátku krize bylo v Kostelci 83 nezaměstnaných. Z továren na Černokostecku se do úpadku dostala firma Alois Vondráček a spol., která nakonec byla nucena svou výrobu ukončit. Bývalí zaměstnanci této továrny se sami i nadále pokoušeli vyrábět užitkovou keramiku a v roce 1935 vytvořili zvláštní družstvo Kruh. Avšak ani tento pokus nebyl úspěšný a v důsledku silného konkurenčního tlaku a malému odbytu, muselo družstvo svou činnost ukončit. (ČECH, Mirjam. *Černokostecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989. s. 21 - 22.)

²⁶⁸ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁶⁹ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁷⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 18.

s rychlým ziskem za každou cenu, ale s pozvolným růstem majetku společnosti díky investování větší části zisku zpátky do podniku. Roky, jež následovaly, daly tomuto postupu za pravdu.²⁷¹

3. 6 Pivovar v letech 1931 - 1948

Za největší stavební úpravu pivovaru, ke které v tomto období došlo, je považována rekonstrukce varny, jež proběhla v letech 1931 - 1932.²⁷² Varna, jejíž zařízení sloužilo ke svému účelu až do konečné fáze činnosti pivovaru a která zůstala ve své původní podobě prakticky zachována až dodnes, je v současné době jedinou varnou v České republice na ohřev přímým ohněm.²⁷³

Vyměněna ale nebyla jen varna. V roce 1933 vystřídal Václava Budila, který v pivovaru působil necelých padesát let, ve funkci sládka pan Karel Babka,²⁷⁴ a ve stejném roce nastoupil do podniku nový účetní pan Ferdinand Tůma.²⁷⁵

Vzhledem k tomu, že od roku 1933 měl výstav piva a zisk díky hospodářské krizi spíše klesající tendenci, zřekla se správní i dozorcí rada tantiémy a o to více se začalo do podniku investovat.²⁷⁶ V roce 1936 zakoupili akcionáři pivovaru první nákladní automobil značky Škoda, který byl určen k rozvozu piva.²⁷⁷ Pivovarský vozový park se ještě do začátku druhé světové války rozrostl o další tři vozy, konkrétně roku 1938 bylo koupeno nákladní auto Diesel a v roce dva automobily značky Praga z firmy Českomoravská - Kolben -

²⁷¹ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁷² JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

²⁷³ Jako palivo se používalo dřevo a uhlí. Zároveň není současným majitelům pivovaru (ing. Milan Starec a Tomáš Vodochoďský) známo, že by se na světě nacházela větší varna na přímý ohřev, než je ta v černokosteleckém pivovaru. (PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011.) Více viz obrazová příloha č. 1, obrázek 14.

²⁷⁴ Karel Babka pracoval v pivovaru již od roku 1927 jako podsládek. (Podsládek se v pivovarnictví stará o objednávání surovin, rozděluje práci ve výrobních odděleních, mění stáčecí plány na sudárně a lahvárně dle přijatých zakázek a dle stavu piva na skladě a v neposlední řadě zastupuje sládka v době jeho nepřítomnosti.) Když nastoupil v roce 1933 do funkce sládka, bylo mu 48 let. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 18.)

²⁷⁵ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁷⁶ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁷⁷ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

Daněk.²⁷⁸ Vozy velmi usnadnily rozvoz piva do vzdálenějších hostinců, přesto i nadále fungoval rozvoz pomocí tradičních koňských potahů.²⁷⁹

Ve třicátých letech byl v pivovaru nainstalován nový sprchový aparát²⁸⁰ a odpožahovač sudů.²⁸¹ Došlo k elektrizování sklepů, spilky a pudy a v roce 1938 byl do provozu uveden nově zakoupený cíz²⁸² na chmel.²⁸³ O rok později byla na základě zakázky u firmy Gracias Brno provedena rekonstrukce topení na hvozdě²⁸⁴ a do prostoru sladovny byla umístěna čistička na ječmen. V témže roce prošly generální opravou také všechny střechy v pivovaru.²⁸⁵

V roce 1938 byl do funkce správce pivovaru, která do té doby nebyla nikým obsazovaná,²⁸⁶ jmenován pan Ferdinand Tůma.²⁸⁷ Po několika nepříjemných letech, kdy výroba piva v černokosteleckém pivovaru stagnovala, došlo ke konci třicátých let opět k mírnému, ale za to trvalému vzestupu výstavu piva a celkovému zisku.²⁸⁸ V žádném ze zápisů ze schůzí správní rady není po roce 1938 ani sebemenší poznámka o okupaci republiky nacistickým Německem, o vyhlášení protektorátu, ani o vypuknutí druhé světové války. V pivovaru byl pravděpodobně v těchto těžkých časech spíše kladen důraz na pracovní zájmy. V každém případě měl počátek druhé světové války dopad na prosperitu pivovaru zásadně odlišný, než jak tomu bylo po válce první.²⁸⁹

²⁷⁸ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 20.

²⁷⁹ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

²⁸⁰ Sprchový aparát je protiproudý trubkový chladič se dvěma chladicími nezávislými systémy. V trubkách proudí chladící médium a na povrchu stéká chlazená mladina. Jedná se o velmi účinné a ekonomické chlazení, které je však náročné na hygienické podmínky. V České republice je sprchový chladič v pivovaru v Kostelci jediný funkční.

²⁸¹ Odpožahovač sudů sloužil k odstranění hladké těsnící a izolační vrstvě na vnitřním povrchu dřevěného sudu, která byla tvořena směsí ze smoly, parafínu, kalafuny aj.

²⁸² Cíz je válcová nádoba s děrovaným dnem, která se používá k oddělení chmelových hlávek od mladiny.

²⁸³ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 20.

²⁸⁴ Hvozd je pracovní prostor na sladovně, kde se působením tepla odsouší budoucí slad.

²⁸⁵ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁸⁶ Funkce nebyla předtím obsazovaná pravděpodobně z toho důvodu, že rozhodující slovo v pivovaru měl vždy účetní a sládek, nikoliv však na schůzích správní rady.

²⁸⁷ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁸⁸ Již v roce 1939 byla akcionářům vyplácena 2% superdividenda. (Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

²⁸⁹ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

Na mimořádné valné hromadě, jež se konala 17. září 1941,²⁹⁰ bylo rozhodnuto na základě usnesení správní rady v čele s předsedou panem Karlem Žákem o zvýšení základního kapitálu akciové společnosti na 2 100 000 Kč. Toto zvýšení bylo provedeno nakolkováním 3 000 ks akcií z původních 500 na 700 korun nominální hodnoty s platností od 1. července 1940.²⁹¹ Za správní období 1940/1941 byla kromě toho akcionářům ještě vyplácena 3% superdividenda.²⁹²

Druhá světová válka a následná nacistická okupace se černokosteleckého pivovaru sice z počátku příliš nedotkla, ale ve spojitosti se změnou rozložení sil na světových bojištích se protektorátní hospodářství v letech 1942 a 1943 začalo celkově zhoršovat. Výroba piva v Kostelci začala tak opět klesat a pro nedostatek surovin byl nakonec k 1. lednu 1945 provoz podniku zastaven úplně.²⁹³

Když se v březnu roku 1946 konala v pořadí již 18. valná hromada za předsednictví pana Karla Žáka, byla za správní rok 1944/1945 poprvé v celé historii akciové společnosti ohlášena ztráta, ale přesto se všichni společně shodli na tom, že se pivovaru podařilo válku přečkat poměrně dobře a všichni se těšili na jeho opětovný poválečný rozkvět.²⁹⁴ Během volby do představenstva se však objevily první vážnější rozbroje mezi správní radou a nově ustanovenou závodní radou, jejímž zástupcem se stal pan Nerad. Dle závodní rady měli být ve správní radě zastoupeni pouze hostinští. O tomto však členové stávající správní rady odmítli hlasovat, neboť navrhovaní hostinští na valné hromadě nebyli přítomni, což dle členů správní rady nesvědčilo o jejich přílišném zájmu o podnik.²⁹⁵

Funkce předsedy správní rady byla nakonec ponechána panu Karlu Žákovi a právě díky jeho přičinění se podniku podařilo srovnat bilanční ztrátu z konce války a malý přebytek byl na 19. valné hromadě, která byla svolána na 26. březen roku 1947, převeden na další rok. Současně bylo na této valné hromadě rozhodnuto počítat napříště správní období shodně s rokem

²⁹⁰ Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁹¹ PÍŠA, Rudolf. *Pivovary a sladovny. Katalog cenných papírů*. Praha: DAS MEDIA, 2008. s. 112.

²⁹² Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941). Kniha je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁹³ PÍŠA, Rudolf. *Pivovary a sladovny. Katalog cenných papírů*. Praha: DAS MEDIA, 2008. s. 112.

²⁹⁴ Zápis z 18. valné hromady, která se konala v březnu 1946, je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁹⁵ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 20.

kalendářním, takže správní rok, který začal 1. října 1946, měl dle tohoto usnesení skončit 31. prosince 1947. V tu dobu už jen málokdo tušil, že další správní období už v příštím roce nezačne, a že 19. valná hromada byla v historii akciové společnosti Hostinského pivovaru poslední.²⁹⁶

Poslední schůze správní rady, jejíž průběh byl zaznamenán tak, jako všechny rady předchozí, se konala 13. února 1948. Na této schůzi byla mimo jiné předložena informace o plánu koupit umělé chlazení ze zrušeného pivovaru v Červených Pečkách.²⁹⁷ Jediné, co u zápisu schůze správní rady z onoho dne chybí, jsou obvyklé podpisy všech zúčastněných.²⁹⁸

3. 6. 1 Znárodnění pivovaru v roce 1948

Na základě rozhodnutí Ministerstva výživy ze dne 23. dubna 1948 byl černokostelecký pivovar převeden pod národní správu.²⁹⁹ Nový název podniku zněl Hostinský pivovar, a. s. v Kostelci nad Černými lesy pod národní správou. Správu podniku dostal do svých rukou dosavadní správce pivovaru pan Ferdinand Tůma a národním správcem se měl stát národní podnik Československé pivovary. Avšak dle usnesení, ke kterému se dospělo v nadcházejících měsících, bylo rozhodnuto, že pivovar v Kostelci nakonec nebyl do tohoto národního podniku začleněn, ale naopak byla majetková podstata podniku uvolněna pro potřebu Městského národního výboru v Kostelci nad Černými lesy za účelem vytvoření komunálního podniku. Ještě téhož roku byly do provozu zavedeny čpavkové kompresory, které podnik odkoupil ze zaniklého pivovaru v Červených Pečkách, na chlazení prostoru spilky a chlazení mladiny.³⁰⁰

²⁹⁶ Zápis z 19. valné hromady, která se konala v březnu 1947, je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

²⁹⁷ K zastavení výroby pivovaru v Červených Pečkách došlo v průběhu druhé světové války, kdy byla na velkostatek uvalena německá správa. Naposledy bylo pivo v Červených Pečkách stáčeno 3. června 1942. Po válce bylo zvažováno o jeho obnovení, ke kterému však již nedošlo. (PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 38.)

²⁹⁸ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 21.

²⁹⁹ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

³⁰⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 21.

Na základě vyhlášky ministryně výživy z 3. července 1948 o znárodnění některých průmyslových a jiných výrobních podniků a závodů v oboru potravinářském byla s platností k 1. lednu 1948 společnost Hostinský pivovar, a. s. znárodněna s platností k 1. lednu 1948, stejně jako tisíce dalších podniků v Československu. Stalo se tak samozřejmě zcela bez souhlasu jeho právoplatných majitelů.³⁰¹

Rozhodnutím Městského národního výboru v Kostelci nad Černými lesy ze dne 22. prosince 1948 byl k 1. lednu 1949 zřízen komunální podnik s názvem Pivovar města Kostelce nad Černými lesy.³⁰² V této době činil výstav piva něco kolem 20 000hl piva ročně a zároveň bylo vyrobeno asi 500 tun sladu. Celkový počet zaměstnanců byl něco málo přes třicet.³⁰³

4. Osudy pivovaru ve druhé polovině 20. století

Na počátku 50. let prošel černokostelecký pivovar dalšími reorganizacemi. V roce 1951 byl podnik rozšířen o sodovkárnu, čímž se vytvořil nový komunální podnik s názvem Pivovar a sodovkárna, komunální podnik města Kostelec nad Černými lesy.³⁰⁴ Avšak již další změny na sebe nenechaly dlouho čekat. Sodovkárna zůstala ve Sdruženém komunálním podniku, ale samotný pivovar se stal ke dni 2. července 1951 součástí národního podniku Středočeské pivovary.³⁰⁵ O dva roky později přišla další reorganizace a černokostelecký pivovar byl toho roku zařazen do nového národního podniku Polabské pivovary.³⁰⁶

³⁰¹ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011.s. 46.

³⁰² Doklad o přenechání znárodněného akciového pivovaru městu v roce 1949. Kopie dokladu je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.

³⁰³ K prvnímu lednu byli v pivovaru zaměstnání dva technici, tři administrativní pracovníci a dvacet šest dělníků. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 21.)

³⁰⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 21.

³⁰⁵ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

³⁰⁶ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 21. Kostelec se tímto stal pobočkou Kolínského pivovaru, se kterým měl společnou etiketu na dvanáctistupňové pivo. (JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.)

Když v roce 1951 odešel tehdejší sládek Karel Babka do důchodu, nastoupil na jeho místo nový sládek pan František Bílek.³⁰⁷ V druhé polovině 50. let prošel generální opravou komín, na sladovně byl vyměněn kapsový dopravník na zelený slad,³⁰⁸ byl pořízen vzduchový kompresor a došlo k rekonstrukci čpavkového chlazení, během níž byly kompresory z Červených Peček nahrazeny dvěma stojatými kompresory.³⁰⁹ V roce 1958 došlo k začlenění pivovaru do národního podniku Středočeské pivovary se sídlem ve Velkých Popovicích.³¹⁰

4. 1 Pivovar v 60. a 70. letech

Ze změn, ke kterým došlo v objektu pivovaru na počátku 60. let, stojí bezpochyby za zmínku především zavedení umělého chlazení spilek a později i sklepů.³¹¹ Tím se tak funkce ledaře i práce spojená s ledováním stala definitivní minulostí i v černokosteleckém pivovaru.³¹² Z prostor bývalé lednice byla vybudována stáčírna na lahve, do níž byla zakoupena stáčecí linka s výkonem 4 000 lahví za hodinu.³¹³

V roce 1960 bylo v pivovaru vystaveno 19 302hl piva,³¹⁴ o dva roky později činil výstav již 26 164hl,³¹⁵ čímž byl překonán rekord z počátku 20. let.

³⁰⁷ František Bílek působil v černokosteleckém pivovaru již od roku 1938 jako úředník. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 22.) Další praxi v oblasti sladovnického řemesla se Františkovi Bílkovi podařilo získat během druhé světové války, kdy jako totálně nasazený pracoval v německých pivovarech a zároveň zde vyzkoušel studium na mnichovské pivovarnické škole. Po svém návratu do vlasti krátce působil v pivovaru v Kralupech nad Vltavou, než se pak vrátil do Kostelce, kde od roku 1949 pracoval jako podsládek a o dva roky později jako sládek. Na konci roku 1952 pracoval krátce v pivovaru ve Vysokém Chlumci. Ve funkci sládka působil František Bílek v černokosteleckém pivovaru až do roku 1965 a krátce pak ještě jako důchodce v letech 1983-1984. Mezitím pracoval jako ředitel pivovaru v Kolíně, ale především v pivovaru ve Velkých Popovicích, kde se stal velmi uznávaným. (JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.)

³⁰⁸ Zelený slad je označení pro naklíčený sladovnický ječmen.

³⁰⁹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 22.

³¹⁰ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46. Obec Velké Popovice se nachází ve Středočeském kraji v okrese Praha - východ 10 km jihovýchodně od okraje Prahy.

³¹¹ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

³¹² Strojní chlazení vynalezl již v roce 1876 Karl von Linde, čímž se doba využívání přírodního ledu v pivovarech začala postupně uzavírat.

³¹³ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 22.

³¹⁴ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

Roku 1965 bylo v pivovaru vyrobeno téměř dvojnásobné množství piva než v předchozích letech, jeho objem činil 44 096hl.³¹⁶ A roce 1968 byla konečně překonána hranice vystavených padesáti tisíc hektolitřů piva, konkrétně v roce 1970 bylo v Kostelci vyrobeno 53 347hl piva.³¹⁷ Výstav za rok 1972 dosáhl rekordní hranice ve výši 57 123hl. Stoupající produkce piva byla známkou toho, že kvalita černokosteleckého piva byla v té době na vynikající úrovni. V 60. letech se v pivovaru vyrábělo 7°, 10° a 12° světlé pivo.³¹⁸

Koncem roku 1965 odešel František Bílek do pivovaru v Kolíně, kde nastoupil na post ředitele. Jeho místa se v černokosteleckém pivovaru ujal v roce 1969 pan Otakar Brož, který zde ještě čtyři roky předtím působil jako vedoucí provozovny.³¹⁹ roku 1969 se pivovaru podařilo vymanit z područí národního podniku Středočeské pivovary a z černokosteleckého pivovaru se tak stal samostatný podnik³²⁰ v čele s ředitelem Otakarem Brožem.³²¹ Přelom šedesátých a sedmdesátých let byl také posledním obdobím, kdy bylo investováno do provozu. Byla vystavěna nová budova, jež sloužila jako umývárna sudů, došlo k přestavbě spilky³²² a byly vyměněny dřevěné ležácké sudy za ocelové kvasné nádoby.³²³

Vysoký zájem o černokostelecké pivo a tím i zvýšená produkce piva na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, kdy byla překonána hranice 50 000hl vyrobeného piva, s sebou však přinesl i řadu problémů. Zejména obrovská poptávka po lahvovém pivu způsobila, že stáčecí linka zakoupená v roce 1963 přestávala stačit. Obtíže se ale začaly projevovat i na varně, kde došlo v roce

³¹⁵ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 124.

³¹⁶ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 25.

³¹⁷ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

³¹⁸ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 25.

³¹⁹ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 25.

³²⁰ K osamostatnění černokosteleckého pivovaru došlo také za přispění tehdejšího ředitele pivovaru v Kolíně a předchozího ředitele pivovaru v Kostelci pana Františka Bílka.

³²¹ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

³²² Původní dřevěné kádě byly na spilce vyměněny za ocelové kvasné kádě s umělopryskyřičným povrchem. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 25.)

³²³ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125. Tato výměna výrazně zvýšila kapacitu sklepa, což se promítlo do dalšího rozvoje výroby. Tímto však byla ukončena tradice bednářského řemesla v pivovaru.

1974 k výměně varní pánve.³²⁴ Podnikové ředitelství ve Velkých Popovicích však mělo již v té době zpracovanou studii, na jejímž základě měl být černokostelecký pivovar přestavěn na sodovkárnu.³²⁵ Z tohoto plánu nakonec sešlo, ale přesto byl pivovar v Kostelci označen jako prodělečný a jeho činnost byla postupem času více a více omezována, až byly nakonec stáčírny v sudárně i lahvovně zrušeny úplně. Tímto krokem byla samostatnost pivovaru po pěti letech ukončena.³²⁶ Za hlavní příčinu tohoto rozhodnutí lze označit právě již zmiňovaný nedostatečný výkon stáčírny, která se svým výkonem přes 4000 lahví za hodinu nemohla konkurovat větším pivovarům v okolí, které byly schopny naplnit za hodinu ve svých stáčírnách až 30 000 lahví. K 1. lednu 1975 se z pivovaru stala provozovna, spadající pod národní podnik Středočeské pivovary, závod Velké Popovice a novým vedoucím provozu byl zvolen bývalý účetní pivovaru pan Arnošt Kabelka.³²⁷

Ačkoliv činnost stáčírny byla v roce 1974 zastavena, pivo se v Kostelci vařit nepřestalo.³²⁸ Bylo ve velkých cisternách³²⁹ převáženo do pivovaru ve Velkých Popovicích, kde byla provedena jeho filtrace, následně se zde stáčelo a expedovalo dál mezi spotřebitele.³³⁰ I přesto všechno produkce piva v Kostelci stále stoupala a za celý rok 1977 bylo do velkopopovického pivovaru odvezeno celkem 62 650hl.³³¹ V nadcházejících letech však začala výroba piva v Kostelci stagnovat, a o šest let později činil objem vyrobeného piva pouze 32 730hl. Pravděpodobná příčina tkvěla hlavně v tom, že většina tehdejších zaměstnanců odcházela do důchodu a také docházelo k častým poruchám na varně. Přesto

³²⁴ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s.26.

³²⁵ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125. Přestavba pivovaru na sodovkárnu měla být dle plánu dokončena v roce 1980. Stavba měla stát 39 milionů a dle studie se zde počítalo s roční výrobou 191 000hl nealkoholických nápojů. Návratnost investic byla vypočítána na dvanáct let. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 26.)

³²⁶ Během období normalizace v 70. letech běžně docházelo k ukončování činnosti malých provozoven téměř ve všech odvětví průmyslu a výroba byla koncentrována velkých závodů.

³²⁷ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 26.

³²⁸ V Kostelci se vařilo 8° a 10° světlé pivo. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 27.)

³²⁹ Převoz piva byl nejprve zajišťován malou cisternou o objemu 80hl, později se začaly používat cisterny o objemu 160hl a následně i o objemu 200hl. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 27.)

³³⁰ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011.s. 46.

³³¹ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

byly na počátku 80. let zavedeny do prostoru humen šnekové dopravníky, do nichž se zelený slad shrnoval mechanickými lopatami, a díky nim byla práce na humně velmi ulehčena.³³²

4. 2 Vývoj pivovaru v 80. letech

Roku 1983 odešel do důchodu tehdejší vedoucí provozovny pan Arnošt Kabelka a na jeho místo nastoupil na dobu jednoho roku pak František Bílek.³³³ V říjnu byl na post vedoucího provozu v černokosteleckém pivovaru dosazen ing. Milan Kaška, který se stal posledním sládkem v celé stoleté historii podniku.³³⁴ Rozhodnutím nového vedoucího podniku začala být v roce 1985 obsazována druhá směna na varně,³³⁵ s cílem zvýšit produkci piva, nicméně stav varny byl tak špatný, že o rok později začal být tento výrobní celek postupně odstavován.³³⁶ Do Kostelce začala být toho roku dovážena z Velkých Popovic 10° mladina,³³⁷ hlavně proto, aby byly využity volné prostory sklepa a spilky.³³⁸ Roku 1986 byl zároveň vytvořen nový rekord, kdy bylo v pivovaru vyprodukováno 69 334hl piva obou značek,³³⁹ což bylo nejvíce v celé jeho historii.³⁴⁰ Přesto však důvod k oslavám nebyl, protože výroba piva v černokosteleckém pivovaru se blížila ke svému konci. Poslední várka byla v Kostelci uvařena 3. června 1987 a provoz varny byl od tohoto dne definitivně zastaven.³⁴¹ Velkopopovický pivovar

³³² KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 28.

³³³ Viz výše.

³³⁴ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

³³⁵ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 28.

³³⁶ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

³³⁷ Kladem těchto transportu mladiny do černokosteleckého pivovaru bylo lepší využití cisterny, která z Popovic do Kostelce předtím jezdila prázdná, náklady na dopravu se tak nikterak nezvýšily.

³³⁸ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

³³⁹ Myšleno pivo černokostelecké a velkopopovické.

³⁴⁰ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

³⁴¹ Část zařízení varny byla však i nadále využívána k výrobě teplé vody pro provoz a byty. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 30.)

využíval prostory spilky a sklepů až do 10. prosince³⁴² roku 1992, kdy byla z černokosteleckého pivovaru vypravena poslední naplněná cisterna.³⁴³

Ke konci 80. let ještě prošly v pivovaru opravou všechny střechy na hlavní budově, bylo zakoupeno jedenáct ležáckých tanků³⁴⁴ ze zaniklého pivovaru v Kolíně. V roce 1987 byla provedena rekonstrukce čpavkového chlazení, došlo k výměně výparníků³⁴⁵ v solankové nádrži, byla zapojena rozvodna pro dva nové kompresory, které byly uvedeny do provozu v roce 1989, a téhož roku byly také vyměněny výparníky v kádi na ledovou vodu. Renovace čpavkového chlazení dovolila vychladit prostor pivovarských sklepů na velmi nízkou teplotu, díky čemuž bylo rozhodnuto vyrábět v jejich prostorách místo světlé 10° pivo 12° pod značkou Velkopopovický kozel. V roce 1989 ku příležitosti 500. výročí povýšení Kostelce nad Černými lesy na město, byla v červenci v prostorách pivovaru otevřena prodejna velkopopovického piva a pivních suvenýrů.³⁴⁶

4. 3 90. léta a ukončení provozu pivovaru

Ze změn, které byly v objektu pivovaru provedeny na začátku 90. let lze uvést například zhotovení nové střechy nad varnou, výměnu elevátoru³⁴⁷ na zelený slad, postavení nové rampy u skladu na lahvové pivo, opravu okapových žlabů na všech budovách, natření stropů na spilce a dokončení rekonstrukce čpavkového chlazení.³⁴⁸ 90. léta ovšem nepřinesly jen změny v technickém a technologickém vybavení, k velkým změnám došlo hlavně v oblasti majetkové a správní.

³⁴² KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 35.

³⁴³ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46

³⁴⁴ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125. Pivovar v Kolíně více viz PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 47 - 53.

³⁴⁵ Výparník je speciální výměník tepla v parním kotli, který slouží k výrobě syté páry z ohřáté napájecí vody prostřednictvím tepla.

³⁴⁶ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 30.

³⁴⁷ Viz výše.

³⁴⁸ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 33.

1. ledna 1991 se pivovar ve Velkých Popovicích stal samostatným státním podnikem.³⁴⁹ Na základě této události připadla jedna část³⁵⁰ kosteleckého pivovaru pod správu akciové společnosti Pivovary Bohemia.³⁵¹ Druhou část pivovaru se sladovnou a celkovým výrobním zařízením si ponechal pivovar ve Velkých Popovicích.³⁵² Když byl v květnu 1991 vydán zákon o majetku měst a obcí, připadl na základě jeho uplatnění celý areál pivovaru včetně pozemků městu Kostelec,³⁵³ avšak produkci piva a sladu měl pod svým palcem i nadále velkopopovický pivovar.³⁵⁴ V témže měsíci byla mezi Městským úřadem v Kostelci nad Černými lesy a Pivovarem Velké Popovice, a. s. vedena zdlouhavá jednání, která však k žádnému řešení o dalším možné pronájmu pivovaru a vzájemné spolupráci nedospěla.³⁵⁵ Jisté však je, že na jaře roku 1994 ukončila v pivovaru svou činnost i sladovna³⁵⁶ a v létě byla dle usnesení představenstva akciové společnosti pivovaru Velké Popovice pivovarská provozovna v Kostelci definitivně uzavřena.³⁵⁷

K 1. listopadu byl tehdejší vedoucí podniku pan Milan Kaška odvolán do pivovaru ve Velkých Popovicích a na jeho místo v Kostelci nastoupil pan Miloslav Kopecký, který byl pověřen funkcí správce objektu, neboť prodejna velkopopovického piva a pivovarských suvenýrů byla stále v provozu a městu v té době ještě nebyly oficiálně předány ostatní budovy ani výrobní zařízení, a bylo proto nutné, aby se o pivovar někdo staral.³⁵⁸ Prodejna fungovala v areálu pivovaru až do 31. ledna 1996, než byla zrušena a budovy pivovaru byly poté

³⁴⁹ VINŠ, Jan. *Historie Velkých Popovic a okolí*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1998.

³⁵⁰ Jednalo se o část s mechanizační dílnou a sklady.

³⁵¹ Akciová společnost Pivovary Bohemia byla tvořena zbytkem bývalého komunálního podniku Středočeské pivovary po odtržení pivovaru ve Velkých Popovicích, Krušovicích a Kláštera - Hradiště. (KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 33.)

³⁵² JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

³⁵³ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 33.

³⁵⁴ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125. V souladu s privatizačním projektem byl velkopopovický pivovar k 1. květnu 1992 přeměněn na akciovou společnost Pivovar Velké Popovice, a. s. (VINŠ, Jan. *Historie Velkých Popovic a okolí*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1998.)

³⁵⁵ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 33.

³⁵⁶ JÁKL, Pavel, STAREC, Milan. *Pivovary poté*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2011. s. 22. Více viz obrazová příloha č. 1, obrázek 12.

³⁵⁷ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 46.

³⁵⁸ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 35.

definitivně předány pod správu města Kostelec nad Černými lesy.³⁵⁹ Vystala tak na povrch otázka, co s objektem pivovaru bude dál.

V úvahu přicházely tři možnosti. Buďto využívat prostory pivovaru jako sklad, čímž by však došlo k definitivnímu ukončení výroby piva v Kostelci, nebo i nadále udržovat výrobu sladu a piva bez razantnějších změn. Třetí možnost, která se ale jevila jako nejnereálnější, bylo úplně obnovit výrobu piva v celém jejím rozsahu, což by však vyžadovalo investování nemalé finanční částky. Ačkoliv již v roce 1992 projevila zájem o koupi pivovaru neznámá východoevropská obchodní společnost či firma Kosogass, se sídlem v Říčanech, z uzavření obchodu nakonec sešlo.³⁶⁰ Nová historie pivovaru se začala psát až v roce 2001.

5. Nová éra pivovaru na počátku tisíciletí

Objekt pivovaru v Kostelci nad Černými lesy od poloviny 90. let postupně chátral a to až do jara roku 2001, kdy velmi zanedbaný areál zakoupila společnost Dej Bůh štěstí³⁶¹ s. r. o.³⁶² Hlavní činnost společnosti spočívá dle vize obou jejích zakladatelů, pana ing. Milana Starce³⁶³ a pana Tomáše Vodochodského,³⁶⁴ v návratu k typickým téměř zapomenutým tradicím českého

³⁵⁹ JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

³⁶⁰ KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992. s. 34-35.

³⁶¹ Dej Bůh štěstí je starý stavovský pivovarský pozdrav, který pravděpodobně vznikl v době, kdy ještě nebyly k dispozici kulturní pivovarské kvasnice (ty světlo světa spatřily až v roce 1893) a do té doby používal sládek v podstatě všechno, co bylo po ruce. Výsledek kvašení tak býval nejistý a proto bylo potřeba trochu toho štěstí. (ZÍBRT, Čeněk. *Z historie piva*. Praha: Vyšehrad, 2013.)

³⁶² JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 125.

³⁶³ Pan ing. Milan Starce vystudoval na Vysoké škole chemicko-technologické obor Výživa a stravování s tématem Nutriční vlastnosti piva. Podnikat začal již ve svých jedenadvaceti letech, kdy si na studentských kolejkách v Praze otevřel hospodu. Ovšem skloubit podnikání a studium bylo velmi náročné, ale shodou okolností sousedský konkurenční studentský klub provozoval Tomáš Vodochodský, se kterým se velice brzy spřátelili, především díky společné zálibě v pivovarnickém řemesle. Takto se začala psát historie jejich přátelství a zároveň i společného podnikání. Spolu začali objíždět a navštěvovat české pivovary (hlavně pivovary, které byly zrušeny a měly být postupně likvidovány) a postupně sbírat různé artefakty, které však později vzhledem k zintenzivnění jejich záliby, neměli již kam ukládat. Když v roce 2000 narazili v Kostelci nad Černými lesy na ceduli, že je místní pivovar na prodej, ani na okamžik neváhali a pivovar zakoupili. První úvahy obou společníků souvisely se získáním velkého skladovacího materiálu pro nemalé množství, pivovarských technologií, které se jim podařilo zachránit ze stále více a více zavíraných a bouraných podniků, a následně zprovoznění pivovarského muzea. Milanovi Starcovi se na muzejním poli v rámci "pivovarské komunity" podařilo etablovat do pozice jednoho z neznámějších odborníků na pivovarské a sladovnické technologie. (Osobní vzpomínky pana ing. Milana Starce.)

³⁶⁴ Pan Tomáš Vodochodský na narodil do pivovarské rodiny v Nuselském pivovaru. Jeho otec Jiří Vodochodský pracoval celý život jako sládek v několika českých pivovarech po celých Čechách,

pivovarnictví a v celkovém studiu pivovarské historie.³⁶⁵ Ačkoliv původně Milan Starec a Tomáš Vodochodský hledali prostory, kde by mohli uskladňovat staré pivovarské artefakty a technologie, které se jim podařilo zachránit z pivovarů určených k demolici, a z nichž by později vytvořili pivovarské muzeum, ihned po koupi černokosteleckého pivovaru si stanovili tři základní cíle: vybudovat autentické a jedinečné pivovarské muzeum, uvést pivovar do provozu, ale formou minipivovarského zařízení, a využívat prostory pro gastronomické aktivity.³⁶⁶

Pivovarské muzeum, které se rozkládá zhruba na ploše o velikosti 4 000m², se neustále buduje, obnovuje a doplňuje. Muzeum tvoří logicky výrobní okruh, od surovin po výsledný produkt, zahrnující mimo technologické procesy především místopis a historii českých, moravských a slezských pivovarů. Prohlídkový okruh je tvořen zčásti muzeálními exponáty a zčásti funkční pivovarskou technologií z třicátých let 20. století.³⁶⁷ Nedílnou součástí muzea je i velmi rozsáhlá databáze informací o zaniklých pivovarech Čech, Moravy a Slezska.³⁶⁸ V muzeu mají návštěvníci nejen možnost dozvědět se informace o staré tradiční výrobě piva, ale hlavně se seznámí s důležitými částmi naší historie, s tím jak kdysi fungovalo nejvýnosnější panské a měšťanské hospodaření. Nutno dodat, že v České republice neexistuje podobný projekt pivovarského muzea. Společnost Dej Bůh štěstí s. r. o. se snaží o poskytnutí komplexních informací v oblasti pivovarnictví, klade důraz na průzkum terénu,

například v pivovaru v Nuslích, na Smíchově, v Dobrovicích, v Krušovicích či ve Vysokém Chlumci. Ačkoliv se do Vodochodského deseti let rodina několikrát stěhovala z pivovaru do pivovaru, pivovarské řemeslo se stalo jeho velkou zálibou, která ovlivnila celý jeho život. Poté co vystudoval Střední průmyslovou školu potravinářské technologie, přihlásil se na Vysokou školu chemicko-technologickou, kterou však nedostudoval. I když jeho působení na této škole nemělo dlouhého trvání, jeho další osud výrazně ovlivnilo setkání s Milanem Starcem. (Osobní vzpomínky pana Tomáše Vodochodského.)

³⁶⁵ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 56.

³⁶⁶ Gastronomické aktivity tvoří podstatnou část činnosti společnost. V červenci roku 2009 byl v prostorách bývalých kanceláří otevřen ryze český podnik - pivovarský zájezdni hostinec. Objekt je hodně vyhledáván a využíván hlavně ke konání svateb, rautů, slavností, oslav, firemních školení, sportovních turnajů, koncertů, divadelních představení či zážitkové gastronomie.

³⁶⁷ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 56.

³⁶⁸ K současnému roku čítá databáze informace o více než 3 000 pivovarech v Čechách a o téměř 1 000 pivovarů na Moravě a ve Slezsku. Většinu míst oba společníci společnosti osobně navštívili, prozkoumali, nafotili, zaměřili a zjistili cenná data od již nežijících pamětníků. PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 56.)

hledání zbytků po původních pivovarech a nalézání souvislostí mezi archivními a skutečnými daty.³⁶⁹

V neposlední řadě se pánové Starec a Vodochodský snaží v pivovaru rozběhnout klasický způsob vaření piva - topení dřevem pod varnou, chlazení v otevřených chladících štocích a na sprchovém aparátu, otevřená spilka a další. Ačkoliv na konci roku 2013 byl v prostoru spilky historického pivovaru zprovozněn pokusný minipivovar Šnajdr,³⁷⁰ to samotné a v minulosti tolik oblíbené Černokostelecké pivo se bude vařit až na historické varně. Než však ta chvíle nadejde, bude to ještě pravděpodobně nějakou chvíli trvat.

³⁶⁹ PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011. s. 57.

³⁷⁰ Minipivovar byl pojmenovaný dle sládky, pivovarského odborníka a dlouholetého přítele pana Starce a Vodochodského, ing. Jaroslava Šnajdra, Ph. D.

6. Závěr

Předkládaná diplomová práce nemá pouze podávat objektivní obraz o vývoji dějin pivovaru v Kostelci nad Černými lesy v letech 1924 - 1948, o změnách, ke kterým v tomto období došlo, ať už v oblasti stavebních úprav samotného areálu, výrobních technologií piva, či způsobu vedení a řízení samotného podniku, ale má také čtenáři přiblížit osobnosti, které jsou v tomto období s pivovarem neodmyslitelně spjaty, ať už se jedná o sládku Václava Budila, který v pivovaru pracoval téměř celé půlstoletí a velmi se zasloužil o to, že se místnímu pivu dostalo velké obliby, nebo o Josefa Spoustu, který byl jedním ze zakladatelů a hlavních akcionářů společnosti Hostinský pivovar, a. s., ačkoliv jeho působení v černokosteleckém pivovaru neskončilo zrovna šťastně. Pokládala jsem také za důležité nezaměřit se pouze na to dané konkrétní období, proto jsem do práce začlenila i kapitolu, která pojednává o počátcích pivovarnictví na Černokostelecku, od získání várečného práva, vzniku původního vrchnostenského pivovaru, jeho následného vyhoření až po novou výstavbu současného pivovaru, to vše na podkladě dobových dějinných souvislostí.

Období akciové společnosti Hostinský pivovar bylo velmi poznamenáno dějinnými událostmi, ať už se jednalo o počátek 20. let, kdy se postupně utvářela Československá republika, o období hospodářské krize, či o německou okupaci a po ní následující druhou světovou válku, přesto všechno se černokosteleckému pivovaru vždy podařilo nějakým způsobem tyto nepříznivé časy překonat a stát se jedním z nejúspěšnějších pivovarů ve Středočeském kraji, který se mohl pyšnit velkým zástupem odběratelů. Samostatná éra podniku skončila v roce 1948 s nástupem komunistů k moci, kdy byl pivovar znárodněn. V padesátých letech byl podnik začleněn do národního podniku Středočeské pivovary se sídlem ve Velkých Popovicích. I když byla v roce 1974 zrušena stáčírna, zaznamenal pivovar v roce 1986 rekordní výstav piva. Ovšem poté, co byla o rok později ukončena činnost varny a následně i sladovny, se zdálo, že jsou dny černokosteleckého pivovaru sečteny.

Kdo ví, jak by to s pivovarem nakonec dopadlo, kdyby se ho v roce 2001 neujali dva nadšenci do pivovarského řemesla ze společnosti Dej Bůh štěstí s. r. o. Možná, že by ho potkal stejný osud, jako desítky jiných

pivovarských areálů, které musely ustoupit a udělat místo nově vznikajícím supermarketům.

Žijeme dnes v uspěchané době, a ačkoliv se technologie výroby našeho národního moku po staletí nezměnila, současná doba na ní ve většině případů neblaze podepsala. Dříve trvalo uvařit pivo klasickým způsobem až šedesát dní, dnes jsou obří pivovarské podniky schopny vyprodukovat několikrát vyšší objem piva v řádech několika dní. To myslím hovoří za vše. A i když se v posledních letech vzrůstá móda výstavby minipivovarů, které se snaží ve většině případů tímto alespoň částečně navrátit lesk pivovarskému řemeslu, měli bychom mít stále na paměti, že právě pivovary patří k nejvýraznějším stavbám průmyslového dědictví u nás.

ABSTRACT

Bc. Barbora Slabová

The history of brewery in Kostelec nad Černými lesy 1924 - 1948

Katedra historie, Fakulta pedagogická
Západočeská univerzita v Plzni
Plzeň 2014

This work describes the history of brewery in Kostelec nad Černými lesy between 1924 - 1948.

The work is divided into three main chapters. The first chapter describes the beginnings of brewing craft in Kostelec nad Černými lesy, the primal manorial brewery and building-up the new brewery building in 19th century. The part of this chapter is a brief history of the town Kostelec nad Černými lesy too. The second chapter describes the history of brewery between 1924 - 1948, when the brewery belong to joint-stock company Hostinský pivovar in Kostelec nad Černými lesy. At this time brewery became one of the most famous and the best known brewery in central Bohemia. The last chapter describes the fate of brewery in the second half of the 20th century.

The main sources were official books, documents, and novels. In annexes part can be found a list of sources and used literature and vocabulary. The work is concluded by several important photographs of brewery.

7. Seznam pramenů a literatury

I. Historické prameny:

(Archiv pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy)

Kniha zápisů o schůzích zařizovacího výboru Hostinského pivovaru, a.s. (únor 1924 - červenec 1925)

Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (srpen 1925 - březen 1930)

Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1930 - 1935).

Kniha zápisů schůzí správní rady Hostinského pivovaru, a. s. (1936 - 1941)

Kopie odpovědi představenstva pivovaru časopisu Průboj ve věci Josefa Spousty z února 1930

Doklad o přenechání znárodněného akciového pivovaru městu v roce 1949

Zápis z 18. valné hromady (březen 1946)

Zápis z 19. valné hromady (březen 1947)

II. Literatura:

ČECH, Mirjam. *Černokostelecko*. Kostelec nad Černými lesy: Městský národní výbor v Kostelci nad Černými lesy, 1989.

BURDOVÁ, Pavla. *Tereziánský katastr český 3, Dominikál*. Praha: Archivní správa Ministerstva vnitra, 1970. s. 245.

HODINÁŘ, Karel, KLÍMA, Václav. *Kronika města Kostelce nad Černými lesy*. Kostelec nad Černými lesy: t. F. Kadeřábek, 1912.

JÁKL, Pavel. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Libri, 2004. s. 121.

JÁKL, Pavel, STAREC, Milan. *Pivovary poté*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2011.

JUŘÍK, Pavel. *Dominia Smiřických a Liechtensteinů v Čechách*. Praha: Libri, 2012.

JUŘÍK, Pavel. *Moravská dominia Liechtensteinů a Dietrichsteinů*. Praha: Libri, 2009.

- KAŠKA, Milan. *250 let černokosteleckého pivovaru*. Velké Popovice: Pivovar Velké Popovice, 1992.
- LIKOVSKÝ, Zbyněk. *České pivovary 1869 - 1900*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 2005.
- LIKOVSKÝ, Zbyněk. *Pivovary československého území 1900 - 1948*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 2006.
- LIKOVSKÝ, Zbyněk. *Pivovary Českých zemí 1948 - 1989*. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 2005.
- MRVÍK, Vladimír Jakub. *Dějiny černokosteleckých domů*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o., 2009.
- PEJŠA, Jaroslav, STAREC, Milan. *Historické pivovary Kolínska*. Praha: Lesnická práce, s.r.o. 2011.
- PÍŠA, Rudolf. *Pivovary a sladovny. Katalog cenných papírů*. Praha: DAS MEDIA, 2008.
- STANĚK, Josef. *Blahoslavený sládek*. Praha: Práce, 1984.
- VINŠ, Jan. *Historie Velkých Popovic a okolí*. Velké Popovice, 1998.
- ZÍBRT, Čeněk. *Z historie piva*. Praha: Vyšehrad, 2013.
- Padesát let Kolbenky: (1896-1946)*. V Praze: Českomoravská Kolben-Daněk, národní podnik, 1946.

III. Články:

- MRVÍK, Vladimír Jakub. Zámek v Kostelci nad Černými lesy v éře Lichtenštejnů. Průzkum památek. 2011, roč. 11, č. 1, s. 85 - 110.
- NACHTMANNOVÁ, Alena. Hospodářské budovy v provozu barokního velkostatku na panství Kostelec nad Černými lesy. Průzkum památek. 2008, roč. 15, č. 1, s. 16 - 19.

8. Seznam příloh

Textová příloha č. 1: Terminologický slovníček

Obrazová příloha č. 1: Plánek pivovaru

Obrazová příloha č. 2: Fotografie

Obrazová příloha č. 3: Dokumenty

Obrazová příloha č. 4: Lahvové etikety

Obrazová příloha č. 5: Reklamní cedule

Obrazová příloha č. 6: Novinové inzeráty

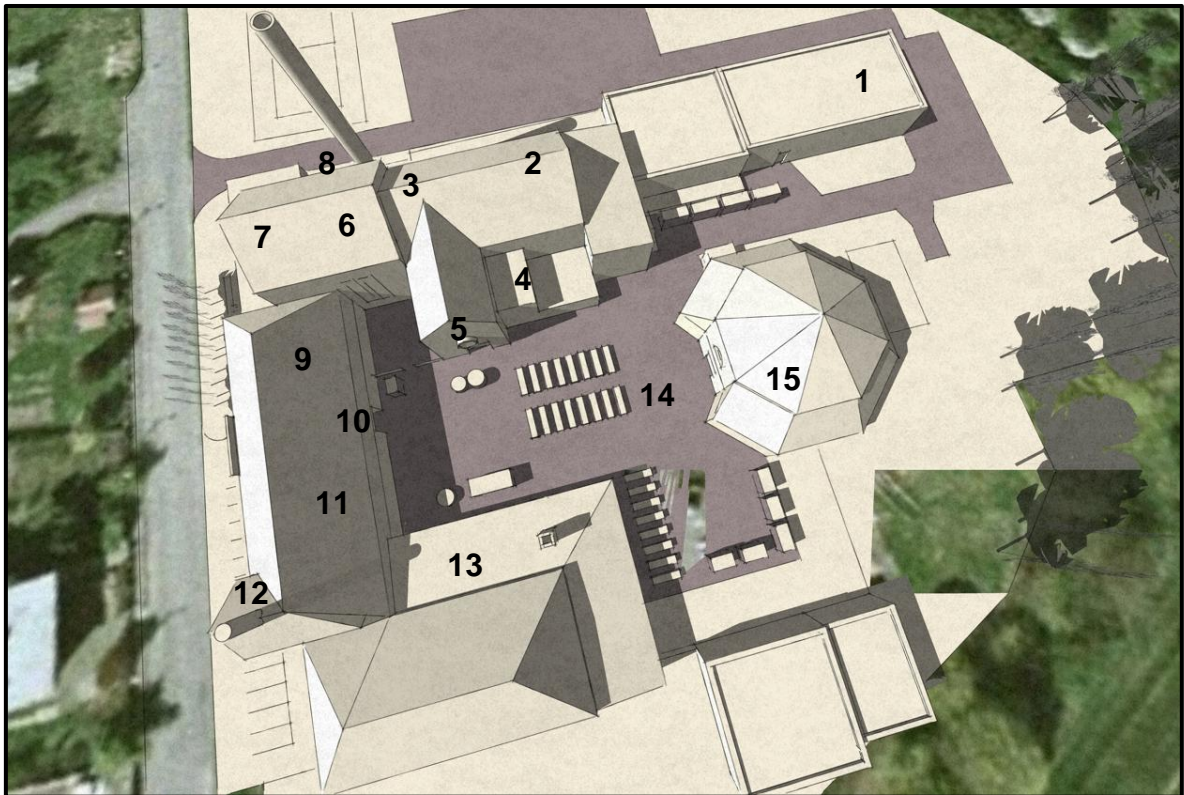
Textová příloha č. 1: Terminologický slovníček

- bednář** - řemeslník zhotovující či opravující pro pivovarské potřeby dřevěné sudy nebo kádě
- bodňák** - ležácký sud s velkým objemem ve sklepě, umístovaný zpravidla těsně nad podlahou
- březňák** - pivo vařené z jara, zpravidla v březnu. Zkvašené a nehotové pivo se ukládalo na dlouhou dobu do sklepa, který se zaledoval a často i zazdil. Pivo se vystavovalo až na konci roku.
- černoslad** - druh sladu sušený za vysokých teplot a následně pražený. Používá se k přípravě tmavých piv.
- deputát, deputátní pivo** - forma naturální odměny, pivo k platu
- dozrávání piva** - fáze výroby piva, ke které dochází ve sklepě, dříve ve dřevěných sudech, dnes v ocelových tancích po dobu několika týdnů nebo měsíců
- hlavní kvašení** - proces výroby, který probíhá na spilce, kde působením pivovarských kvasnic vzniká v budoucím pivu alkohol
- hřeblo** - pracovní nástroj, používaný na varně při míchání várky, nebo k vytahování kvasnic na spilce. Součást sladovnického znaku.
- humno** - prostor na sladovně, místnost, kde klíčí a vzniká budoucí slad
- hvozd** - prostor na sladovně, kde se působením tepla odsouší budoucí slad
- chladicí štok** - původně dřevěná plochá nádoba s velkou plochou, která slouží k pomalému ochlazení horké mladiny přivedené z varny a to pouze za pomoci volně proudícího vzduchu. Později ze štoky zhotovovaly ze železa nebo mědi. Dnes už se toto zařízení příliš nepoužívá.
- chmelový cíz** - zařízení na varně, nádoba, kterou přes vrstvu chmele procházela mladina
- chmelovar** - fáze výroby, kdy se na varně do sladiny přidává chmel nebo výtažky z něj a vzniká tak mladina
- kád'** - dřevěná z vrchu otevřená nádoba pro různé účely

- klasická technologie** - příprava piva s oddělenými výrobními postupy (varna, spilka, sklep)
- ležák** - typ silnějšího piva, které déle leželo ve sklepě
- ležácký sud** - uzavřená nádoba ve sklepě, která slouží k zrání a dozrávání piva
- limpa** - nástroj sladovníka, sloužila k převracení odsoušeného sladu. Součást sladovnického znaku.
- lopata (sladovnická)** - nástroj sladovníka, sloužila k přehazování zrna na humně sladovny. Součást sladovnického znaku.
- mladina** - základ piva, který vzniká na varně převařením rozemletého sladu s přidáním chmele
- mladinová pánev** - nádoba na varně s ohřevem, kdysi nejcennější zařízení každého pivovaru
- mláto** - odpad z várky, který vznikl převařením sladu
- naběračka** - dřevěná nádobka s velkou násadou. Součást sladovnického znaku.
- náduvník** - zařízení sloužící k namáčení obilného zrna, z náduvníku je pak mokré zrna svedeno na humno, kde se nastírá ke klíčení
- pan starý** - oslovení pana sládka
- párník** - střešní průduch, který slouží k odvětrávání páry z varny, chladícího štoku, nebo hvozdu
- podstarší** - zástupce sládka, podsládek
- rmut, rmutování** - výrobní proces na varně s ohřevem, kdy dělená várka prochází různými stupni provařování
- scezovací kád'** - nádoba na varně bez ohřevu. Scezování je proces, kdy se odděluje sladina od vyvařeného sladu - mláta.
- sklep** - většinou podzemní prostor v pivovaře, kde zraje a dozrává pivo
- sklepmistr** - vedoucí sklepa
- slad** - základní surovina při výrobě piva, která vzniká namáčením, klíčením a odsoušením obilného zrna přeměnou škrobových látek na cukry
- sládek** - hlavní vedoucí výroby piva
- sladina** - vzniká na varně převařením rozemletého sladu s vodou
- sladmistr** - vedoucí na sladovně

- spílečná kád'** - otevřená nádoba na spilce, kde je zchlazená mladina v kádích zakvášena pivovarskými kvasnicemi
- spílečný** - vedoucí spilky
- spilka** - výrobní prostor, kde dochází k hlavnímu kvašení
- sprchový aparát** - zařízení v pivovaře, které slouží ke zchlazování mladiny na zákvasnou teplotu. Chladicím médiem je ledová voda.
- šrot** - rozemletý, k várce připravený slad
- varna** - výrobní prostor v pivovaře, kde probíhá základní úkon při přípravě piva - jeho vaření
- varmistr** - vedoucí varny
- várka** - dokončené dílo na varně
- vidrování** - práce na sladovně, přehazování klíčícího zrna lopatou
- vyrážená mladina** - množství mladiny po ukončení várky
- vystírací kád'** - nádoba na varně bez ohřevu, kdy vystíráním se rozumí smíchání rozemletého sladu s teplou vodou
- výstav** - množství piva prodaného z pivovaru za dané časové období (většinou za rok)
- zákvasná teplota** - stupeň zchlazení na spilku příště mladiny v rozmezí 8 - 12°
- zelený slad** - nehotový slad před odsoušením
- zrání** - proces, který se odehrává ve sklepě v ležáckých sudech. Zráním a dozráváním se pivo čistí a chuťově srovnává

Obrazová příloha č. 1: Plánek pivovaru

Obrázek 1: Plánek areálu pivovaru v Kostelci nad Černými lesy: 1 - dílny, 2 - chladicí štoky, spilky, ležácké sklepy, lednice, 3 - varna a nadvarní, 4 - sprchový aparát, 5 - výtah, 6 - strojovna, 7 - kompresorovna, 8 - komín, 9 - zájezdní hostinec, 10 - průjezd, 11 - malé sladovnické humno, 12 - sladovnický hvozď, 13 - velké sladovnické humno, 14 - pivovarský dvůr, 15 - žentourový mlýn.

Obrazová příloha č. 2: Fotografie

Obrázek 1: Pohled na pivovar a zámek v Kostelci nad Černými lesy ze severovýchodu. Fotografie byla pořízena v roce 1926. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 2: Pohled na město Kostelec nad Černými lesy ze severovýchodu, v popředí po levé straně černokostelecký pivovar. Datum pořízení fotografie neznámé. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 3: Pohled na černokostelecký pivovar z dnešní Českobrodské ulice. Fotografie byla pořízena v roce 1947. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 4: Pohlednice s pohledem na pivovar z dnešní Českobrodské ulice. Datum vydání pohlednice neznámé. (Pohlednice je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 5 a 6: Pohled na pivovar z Českobrodské ulice z června roku 2014. (Fotografie jsou uloženy v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 7: Pohled na pivovar ze spodní části Českobrodské ulice z června roku 2014. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 8: Současní majitelé pivovaru ze společnosti Dej Bůh štěstí s. r. o. (zleva) pan Ing. Milan Starec a Tomáš Vodochodský. (Fotografie je uložena v soukromém archivu pana Ing. Milana Starce.)

Obrázek 9 a 10: Pohled na pivovarský dvůr. Stav z června roku 2014. (Fotografie jsou uloženy v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 11: Žentourové mlýniště je památkově chráněná osmiboká budova s unikátním systémem krovu. Jedná se pravděpodobně o největší stavbu tohoto druhu v celé Evropě. Vnitřní průměr žentourového kola činil 17m a byl poháněn voly či koni. Po nákladné rekonstrukci slouží dnes tato budova především k pořádání kulturních akcí. Stav z června roku 2014. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 12: Unikátní samonosný krov v patře žentourového mlýniště. Stav z června roku 2014. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 13: Prostor černokostelecké sladovny. Provoz sladovny byl ukončen v roce 1994. Do dnešních dnů byla sladovna doplněna o množství unikátních technologických celků z jiných bouraných sladoven. Stav z června roku 2014. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 14: Prostory varny s původními technologiemi ze 30. let 20. století. Stav z června roku 2014. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

Obrázek 15: Chladicí štoky (80hl) od firmy Novák & Jahn. V současnosti jsou jediné funkční štoky v České republice v Praze v pivovaru u Fleků. V dnešní době jsou v pivovarech nahrazovány vířivými káděmi. Stav z června roku 2014. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

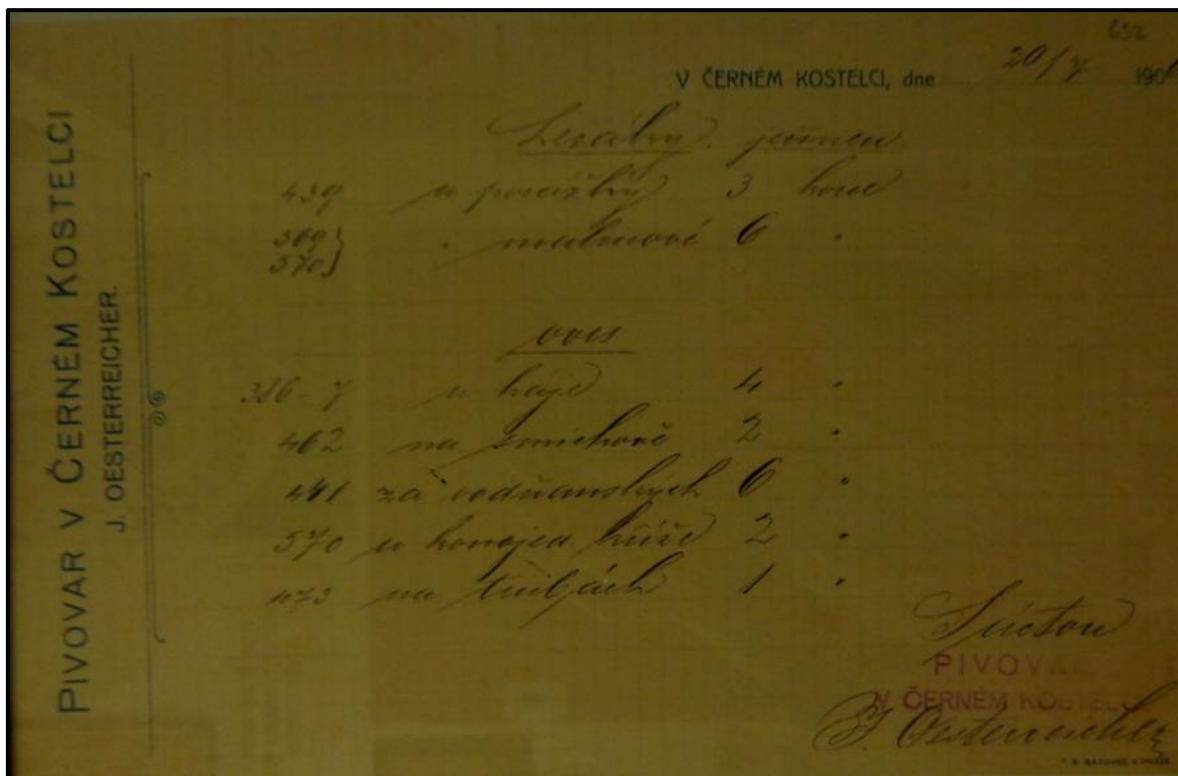

Obrázek 16: Sprchový aparát. (Fotografie je uložena v soukromém archivu autorky této práce.)

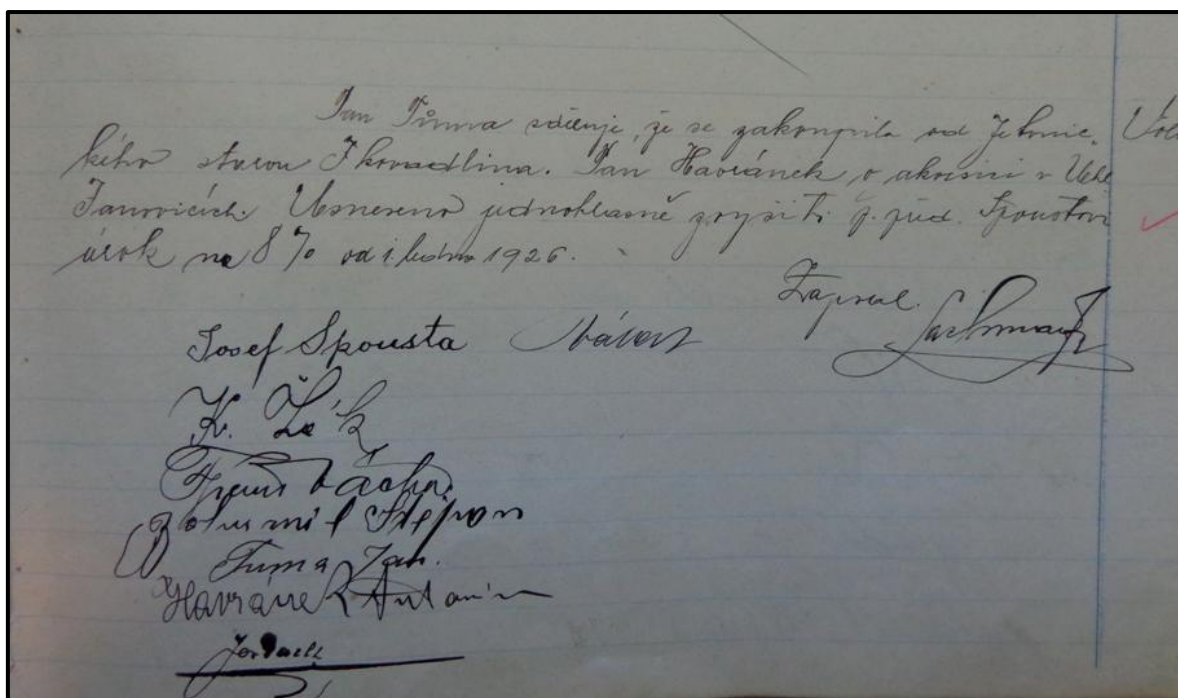
Obrazová příloha č. 3: Dokumenty

Obrazek 1: Akcie Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Kopie je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 2: Ukázka z výrobní evidence z počátku 20. století. (Originál dokumentu je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 3: Ukázka z knihy zápisů schůzí správní rady z let 1925 - 1930. (Originál knihy je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrazová příloha č. 4: Lahvové etikety

Obrázek 1: Lahvová etiketa na stáčené 10° pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

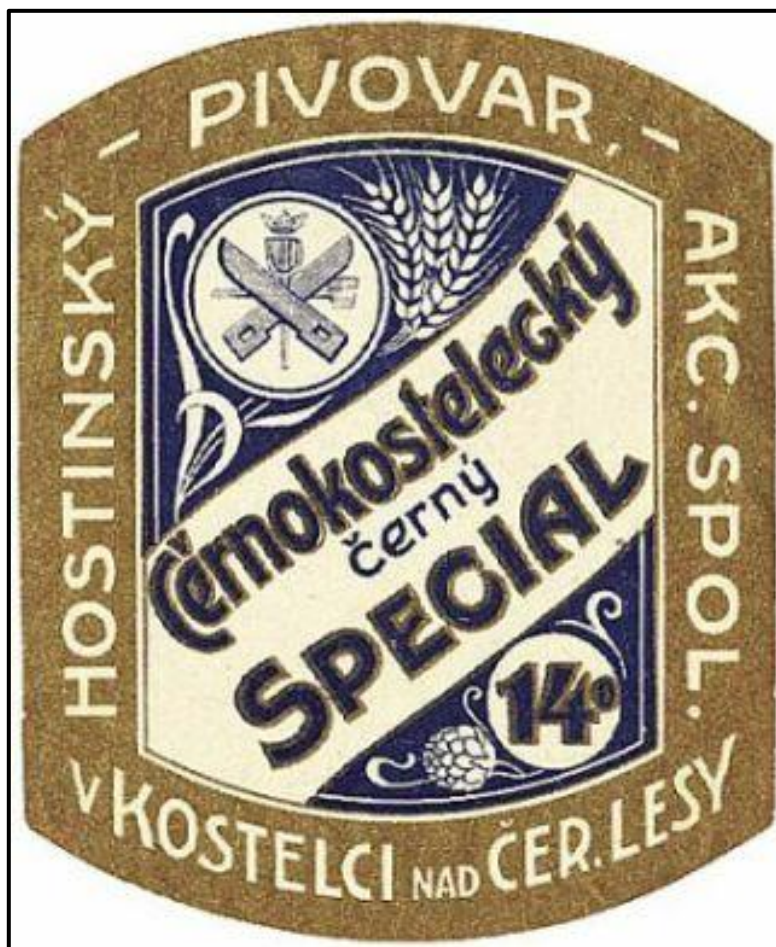
Obrázek 2: Lahvová etiketa na 14° černé pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 3: Lahvová etiketa na 12° světly ležák z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 4: Lahvová etiketa na 10° pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrázek 5: Lahvová etiketa na 14° černé pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Originál je uložen v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrazová příloha č. 5: Reklamní cedule

Obrázek 1 a 2: Reklamní cedule Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Originály jsou uloženy v pivovarském muzeu v Kostelci nad Černými lesy.)

Obrazová příloha č. 6: Novinové inzeráty

Ochutnejte a doporučte!

Hostinský pivovar
akc. spol.
v Kostelci nad Čern. lesy

doporučuje
svoje chvalně známá piva:

10° světlé pivo
12° světlý ležák
14° černý granát „Speciál“

★

*Podporujte svépomocný podnik hostinský i
Po příkladu rolnictva pokračuje i hostinstvo!*

Svůj k svému!

Obrázek 1: Novinový inzerát na pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Kopie je uložena v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

HOSTINSKÝ PIVOVAR

akc. spol.

V KOSTELCI N. ČERN. LESY

nabízí své chvalně známé výrobky

10° pivo výčepní

12° ležák

14° černý special

Podporujte svépomocný a ryze český podnik. Podporujete tím i domácí průmysl a přispíváte k povznesení našeho kraje.

Hostinský pivovar a. s. v Kostelci n. Č.L.

doporučuje své chvalně známé výrobky:

10° výčepní světlé

12° černý ležák

Podporujte domácí podnik

a žádejte všude černokostecké pivo.

Obrázek 2 a 3: Novinové inzeráty na pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Kopie jsou uloženy v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)

HOSTINSKÝ PIVOVAR

akc. spol.

V KOSTELCI N. ČERN. LESY

nabízí své chvalně známé výrobky

10° pivo výčepní

12° ležák

14° černý speciál

Podporujte svépomocný a ryze český podnik. Podporujete tím i domácí průmysl a přispíváte k povznesení našeho kraje.

Hostinský pivovar akc. spol. v Kostelci nad Černými Lesy

doporučuje svoje chvalně známé výrobky.

10° výčepní - - - 12° světlý ležák - - - 14° černý „Special“.

Podporujte svépomocný podnik a domácí výrobu!!

Obrázek 4 a 5: Novinové inzeráty na pivo z Hostinského pivovaru, a. s. v Kostelci nad Černými lesy. (Kopie jsou uloženy v archivu pivovarského muzea v Kostelci nad Černými lesy.)